

San Marcos

Ñu wame yeriquiro buhe dꞩcahye

(Mt 3.1-12; Lc 3.1-9, 15-17; Jn 1.19-28)

¹ Ahri pũpꞩ Jesucristo Cohãcjũ macꞩno tiquiro yerire quehnoañe buheyere yahu dꞩcaja.

² Cohãcjũ yere yahu mꞩhtariquiro mꞩnano Isaia tiquiro ojoariro sahata yahuye ijire. Ohõ saha ni ojoahye tiquiro:

Cohãcjũ tiquiro macꞩnore ohõ saha niahye:

“Mꞩhꞩ pano mꞩhꞩre yahuyuatiquirore ohoyugꞩ niaja. ³ Sa yero tiquiro

masa marienopꞩ waharota. Tiquirore tꞩhoyequinare yahuro sañuducurota: ‘Mari pꞩhtoro tiquiro ahtato pano mahare mari quehnoyuro saha quehnoana ijiyuya mꞩsa. Mꞩsa ñaÑe yerire bꞩjꞩa witiya,’ ni sañuducurota,” niahye Cohãcjũ, ni ojoahye Isaia.

⁴ Ñu wame yeriquiro masa marienopꞩ buhee tiahye.

—Mꞩsa ñaÑe yerire bꞩjꞩa witiya. Yojoꞩꞩe quehnoañe pehere comesaya. Sa yena wame yenohrina ijiya. Mꞩsa sa comesagũ ihñano Cohãcjũ mꞩsa ñaÑe yerire borota, ni buhee tiahye tiquiro.

⁵ Sa yero ijipihtiyequina Judea dihta cjẽ macari cjẽna Jerusalẽ cjẽna mehna tiquiro cahapꞩ esagũ ihñaño Ñu pehe Jordã wame tiri mapꞩ wame yeahye tiquinare. Tiquinare tiquiro wame yegũ tiquina pehe tiquina ñaÑe yerire yahu yꞩhdꞩahye Cohãcjũre.

⁶ Sa yero Ñu camello poari suhtirore sañariquiro wahiquina cahsero mehna tãã dihoriquiro iji-ahye. Poreroare, umiquina nũcũ cjẽna umine ihyae tiahye. ⁷ Sa yero ohõ saha ni buhee tiahye.

—Yũhũ bato yũhũ yũhdũoro tutuariquiro ahtarota. Quehnoa yũhdũariquiro ijire tiquiro. Tiquiro yero saha ijieraja yũhũ pehe. Sa yegũ tiquirore tũhotugũ, “Thyo ijigũ ijiaja yũhũ”, ni tũhotuaja yũhũ. ⁸ Mũsare wame yegũ aco mehna wame yei. Tiquiro pehe yũhũ yũhdũoro yerota. Espíritu Santore masa mehna ijiducugũ yerota, ni buhee tiahye Ñu.

Ñu Jesure wame yeahye
(Mt 3.13-17; Lc 3.21-22)

⁹ Sa ye ti pjere Jesu Nazarepũ Galilea yeh-papũ ijiri macapũ ijiriquiro Jordã wame tiri mapũ esahye. Topũ tiquiro esagũ Ñu wame yeahye tiquirore. ¹⁰ Tiquiro wame ye tuhasagũ Jesu diapũ ijiriquiro maja sadũca uhmũanopũ ihña mũoahye. Uhmũse parĩ maa wahahye. To parĩ maagũta Espíritu bujua yero saha Jesu bui dijia tahye. ¹¹ Sa yero uhmũsepũ yahuducuro ca tahye:

—Mũhũ yũhũ macũ yũhũ cahĩgũ ijire. Mũhũ mehna tutuaro bucueaja, nino ca tahye uhmũsepũ.

Satana ñañene ye dutimahye Jesure
(Mt 4.1-11; Lc 4.1-13)

¹² Ti pjere Jesure masa marienopũ Espíritu Santo neahye. ¹³ Topũre esaro cuarenta decori waro ijiahye. Watĩno pehe Jesu tiquiro ñañene yegũ ihña duaro ñañene ye dutimahye tiquirore. Sa

yero Jesu wahiquina nꝛꝛꝛ cjēna mehna ijiahye. Topꝛꝛ tiquiro ijigũ ihñañe angele pehe tiquirore yedohoahye.

Jesu Galilea yehpapꝛꝛ buhe dꝛꝛcahye
(Mt 4.12-17; Lc 4.14-15)

¹⁴ Sa ye Ñure peresupꝛꝛ tiquina biha dapori bato Jesu pehe Galilea yehpapꝛꝛ quehnoañe buheyere Cohãcjũ pꝛꝛhtoro ijiyere yahuro wahahye. ¹⁵ Ohõ saha ni yahuahye:

—Yojopꝛꝛe ohõ saha ijire. Cohãcjũ tiquiro pꝛꝛhtoro ijiato mehenogã dꝛꝛhsare. Mꝛꝛsa ñañe yerire bujꝛꝛa witiya. Sa yena quehnoañene came-saya. Quehnoañe buheyere tꝛꝛhoya mꝛꝛsa, ni buhee tiahye Jesu.

Jesu pititiaro wahi yohyeyequinare “Yꝛꝛhꝛꝛ mehna cjãna ijiana ahtaya”, niahye
(Mt 4.18-22; Lc 5.1-11)

¹⁶ Tire yahu tuhasaro Galilea wame tiri ditara dꝛꝛhtꝛꝛ cahapꝛꝛ esaro, ihñañe Simore, tiquiro bahꝛꝛo Andre mehna. Tiquina wahi yohyeyequina ijiahye. Sa ye tiquina wẽñecjꝛꝛe doque ñoñe niahye ti ditarapꝛꝛ.

¹⁷ —Yꝛꝛhꝛꝛ mehna cjãna ijiana ahtaya mꝛꝛsa. Yꝛꝛhꝛꝛ mehna mꝛꝛsa ahtagũ mꝛꝛsa wahire ñehe cahmecoana mꝛꝛsa ijiro saha Cohãcjũ yequina iji-atiquinare masare piji cahmecoana ijigũ yeitja mꝛꝛsare. Yꝛꝛhꝛꝛ mehna mꝛꝛsa ahtagũ sa yeanajare cõtja mꝛꝛsare, niahye Jesu.

¹⁸ Tiquiro sa nigũ tꝛꝛhoye tiquina wẽñecjꝛꝛe cũ cã, tiquiro mehna wahahye.

¹⁹ Sa ye tiquina mehenogã yꝛꝛhdꝛꝛ cã, Santiagore, tiquiro bahꝛꝛo Ñu gãhꝛꝛe boca sahye tja. Tiquina

pehe Zebedeo pohne ijiahye. Tiquina yaria yuc̣sap̣ wēñec̣j̣re quehnoñe niahye. ²⁰ Sa yero tiquiro pijiogũ tiquina pehe tiquina pac̣rore, tiquirore yedohoyequina mehna yuc̣sap̣ cū cã, Jesu mehna wahahye.

*Watĩare c̣oriquiro Jesure piti cahye
(Lc 4.31-37)*

²¹ Sa ye tiquina Capernau wame tiri macap̣ esahye. Sa yero saurú ijigũ judio masa buheri ẉḥap̣ buhero esahye tiquiro. ²² Sa yero tiquiro quehnoano masi pehoriquiro buhero usã judio masare buheyequina yero saha ijierahye tiquiro. Tiquiro sa buhegũ ti maca c̣j̣na ṭho maria wahahye. ²³ Ti pjere ti ẉḥap̣ ijiriquiro watĩare c̣oriquiro ijiahye. Sa yero ohõ saha niahye Jesure:

²⁴ —Ṃḥ Jesu Nazare c̣j̣ cariboeracãhña usãre. ¿Duhse yei ṭḥ niajari usãre? ¿Ṃḥ usãre butigũ yei ṭḥ niajari? Cohãc̣j̣ mac̣ quehnoag̣ ṃḥ ijigũ ỵḥ masiaja, ni sañuducuahye tiquiro Jesure.

²⁵ Tiquiro sa nigũ ṭhoro Jesu tuhtiahye watĩare:
—Dihta mariahña. Duhuya tiquirore, niahye Jesu.

²⁶ Sa yeye watĩa tiquirore yehpap̣ doque quehe sa tunugũ yeye, tiquiro tutuarõ sañuducuri watoa duhuahye tiquirore. ²⁷ Sa ye ijipihtiyequina ti ẉḥap̣ dujiyequina ac̣na ỵhḍna waha, ohõ saha niahye:

—Ahyou. ¿Ahri wahma buheye ijiajari? Tiquiro p̣htoro yero saha dutire watĩare. Tiquiro dutigũ tiquina watĩa pehe ỵhḍḍcaerare tiquirore, ni

yahuducuahye ti wuhupɯ dujiyequina tiquina basi.

²⁸ Sa ye meheñe decori batota duita ijipihtiyequina Galilea yehpa cjēna tire tiquiro sa yerire tahoahye.

*Jesu Simo Pedro mareonore dutiyuhdugū yeahye
(Mt 8.14-15; Lc 4.38-39)*

²⁹ Sa ye Jesu gūhɯ judio masa buheri wuhupɯ ijiriquina wijiāa wahahye. Tiquina sa wijiari bato Jesu, Santiago, Ñu, apequina tiquina mehna cjēna gūhɯre, Simo, tiquiro bahɯro Andre mehna tiquina ya wuhupɯ siho sajā sahye. ³⁰ Ti pjere Simo mareono ujuaye dohatiricoro cuñano bui ticoro cuñagū ihñañe yahuahye Jesure. ³¹ Tiquina sa ni yahugū t̄ahoro tiquiro pehe ticoro cahapɯ esaro, ticoro omocare ñehe, ticorore weje wahcō dapoahye. Tiquiro sa weje wahcō dapogāta ticorore ujuaye surua wahahye. Ti sa sururi bato ticorota ihyayere peoahye.

*Jesu peyequina dohatiyequinare yuhdɯoahye
(Mt 8.16-17; Lc 4.40-41)*

³² Ñamicahapɯ asū sajāri bato masa peyequina dohatiyequinare, watīa cɯoyequinare Jesu cahapɯ ne sahye. ³³ Sa ye ijipihtiyequina ti maca cjēna cahmecoā dɯca sahye ti wuhɯ sopecahapɯ. ³⁴ Sa yero Jesu peyequina dohatiyequinare, peyequina watīa cɯoyequinare quehnoa wahagū yeahye. Peyequina watīare cohāhye. Sa yero Jesure watīa tiquirore masigū ihñano Jesu pehe tiquinare yahuducu dutierahye.

Jesu buhe tinino wahahye

(Lc 4.42-44)

³⁵ Sa ye ñami cjũno wahcã, nahitia cjũgũ masa marienopu Cohãcjũre sinino wahahye Jesu.

³⁶ Tiquiro sa wahagũ ihñañe Simo gãhu tiquirore macañe esahye. ³⁷ Sa ye tiquirore piti caye, ohõ saha niahye:

—Masa ijipihtiyequina mũhare macañe nidi, niahye tiquina.

³⁸ Tiquina sa nigũ tũhoro ohõ saha niahye Jesu:

—Ahri macarine buhegu ahtau yũhu. Sa yena apeye macari ohõ cahagã cjẽ macaripu wahaũhna mari. Yũhu ti macari gãhare buheitja, niahye Jesu tiquinare.

³⁹ Sa yero ijipihtiyee Galilea yehpare buhe tini-ahye. Sa yero macaripe judio masa buheye wũhũsepũ buhero, watĩare masa mehna ijiye-quinare cohã wioahye.

Jesu cami bucu mũna wihirore yũhdũoahye

(Mt 8.1-4; Lc 5.12-16)

⁴⁰ Sa ye apequiro dohatiriquiro cami bucu mũna wihiro Jesure piti caro dũsepe curi mehna quehe sa siniahye:

—Mũhu yũhare yũhdũo duagu yũhdũoya, niahye cami bucu mũna wihiro.

⁴¹ Tiquiro sa nigũ tũhoro Jesu tiquirore paja ihñañe. Sa yero tiquiro omocare siõdoqueo tiquirore ña peoahye. Sa ña peoro ohõ saha niahye:

—Tire ye duaja. Quehnoagu ijiya mũhu, niahye Jesu.

⁴² Tiquiro sa nigūta tiquiro cami ahbari yati maa wahahye. Quehnoa wahahye tiquiro. ⁴³ Tiquiro sa wahagū ihñano Jesu tiquirore tutuaro mehna yahuahye:

⁴⁴ –Apequinare ahrire yahu siteracãhña. Sa yahuerapegūta m̄h̄h̄ paḡure pahire ihñoña. Cohãcjū dutiye Moiserē tiquiro cūriro sahata yeya. Sa yeḡu minicj̄are ohoya pahire m̄h̄h̄ quehnoaḡu m̄h̄h̄ waharire masare m̄h̄h̄ ihñoatire, niahye Jesu. Sa ni tuhasa “Wahaya”, niahye tiquirore.

⁴⁵ Tiquiro sa yahu dutierapegūta tiquiro waha, ijipihtiye macari cjēnare Jesu yerire yahuahye. Tiquiro sa yahuri bato Jesu masa peyequina ijirop̄ure waha masiedahye. Sa yero tiquiro meheñequinagã ijirop̄u ijiahye. Top̄u tiquiro ijigū peye macari cjēna tiquiro cahap̄u esahye.

2

Jesu tini masieniquirore tinigū yeahye (Mt 9.1-8; Lc 5.17-26)

¹ Meheñe decori bato Jesu Capernaup̄u tojoa wahahye. W̄h̄h̄p̄u tiquiro ijigū masa t̄hoahye.

² Sa ye top̄u masa peyequina cahmecoa, ti w̄h̄ure wahpa wijiad̄uca saa wahahye. Sa yero Jesu tiquinare quehnoañe buheyere yahuahye.

³ Sa ye apequina ḡh̄u ahta, pititiaro ūm̄u tini masieniquirore ne wihiahye. ⁴ Tiquina masa peyequina ijigū ihñañe Jesu cahap̄u sajã masiedahye. Sa ye tiquina w̄h̄u buip̄u muji pahmare ne wedoqueo, Jesu bui waro meheni copegã dahre, tini masieniquirore tiquiro cuñari cahsero mehna duhu dijioahye Jesu caha waro.

“Jesu ahriquiore tiquiro dohatiyere yuhdugũ yerota”, ni tãhotuahye tiquina. ⁵ Tiquina sa ni tãhotugũ masino Jesu pehe dohatiriquiore ohõ saha ni yahuahye:

—Yuh macu, muhu ñañe yerire cohã tuhasa, niahye Jesu tini masieniquiore.

⁶ Tiquiro sa nigũ tãhoye, usã acaye judio masare buheyequina topare dujiyequina tiquina basi ohõ saha ni tãhotumahye: ⁷ “Ahriquiore sa ni yahuducueracãhdo. Cohãcjãre ñano yahuducuro nine tiquiro. Masano mari yero saha ijiriquiro ijire tiquiro gũhu. Sa yero tiquiro ahriquiore ñañe yerire cohã masiedare. Cohãcjũ dihita masa tiquina ñañe yerire cohã masine”, ni tãhotumahye tiquina. ⁸ Tiquina sa ni tãhotugũ ihñano Jesu tiquina tãhotuyere masino ohõ saha niahye:

—¿Duhse yena musa sa ni tãhotuajari? ⁹ “Muhu ñañe yerire cohã tuhasaja”, yuhu nigũ, “Ni mehogu ijire”, yuhare nina nine musa masiedapenata. Tiquiro tini masieniquiore “Wahcãdaca, wahaya”, yuhu nigũ, tiquiro tinigũ ihñana yuhu nidi potota ijigũ duita masinata musa. ¹⁰ Yuhu masu Cohãcjũ ohorigu ahri yehpapare masa tiquina ñañe yerire cohã masiaja yuhu. Yuhu sa cohãrire musa masiato saha ohõ saha tiquiro wahagũ yeitja, niahye Jesu judio masare buheyequinare.

Sa ni tuhasa tini masieniquiore ohõ saha niahye:

¹¹ —Muhare niita niaja. Wahcãdaca. Muhu cuñari cahserore ne cãhña muhu ya wuhupũ, niahye Jesu tiquiore.

¹² Tiquiro sa nigãta tini masieniquiro wahcãdaca sa, tiquiro cuñari cahserore ne,

ijipihtiyequina tiquina ihñono wijiāa wahahye. Tiquiro sa yegũ ihñañe tiquina ijipihtiyequina ihña acuaa wahahye. “Cohãcjũ tutuariquiro ijire. Ne mari ohõ saha yegũre ihñeda tii”, niahye tiquina basi.

Jesu Levíre “Yũhũ mehna cjũ ijiajũ ahtaya”, niahye

(Mt 9.9-13; Lc 5.27-32)

¹³ Sa ye pari turi Jesu ditara dũhtũ cahapũ wahahye. Sa yero masa peyequina tiquiro cahapũ tiquina cahmecoagũ ihñano tiquiro buheahye tiquinare. ¹⁴ Sa ye tuhasa topũ ijiriquiro waharo Levíre Alfeo macũnore tiquiro dahrari tucũpũ boca sahye. Apequina mehna pũtoa ye ijiatire wapa ne cohteyequina ijiahye Leví gũhũ. Tiquirore boca saro ohõ saha niahye:

—Yũhũ mehna cjũ ijiajũ ahtaya mũhũ, niahye Jesu Levíre.

Tiquiro sa nigũ Leví pehe wahcãdũca sa, Jesu mehna wahahye.

¹⁵ Jesu mehna wahayequina peyequina ijiahye. Sa yero Leví ya wũhũpũ mesa cahapũ peyequina wapa ne cohteyequina mehna, “Ñano yeyequina”, tiquina niñequina mehna tiquiro buheyequina mehna dujiahye Jesu. ¹⁶ Topũ tiquina dujiri bato apequina usã judio masare buheyequina, fariseo masa mehna Jesu tiquiro ihyagũ ihñahye tiquina. Sa ihñañe ohõ saha niahye:

—¿Dũhsero ñano yeyequina, wapa ne cohteyequina mehna ihyajari Jesu? ni sinituahye judio masare buheyequina Jesu buheyequinare.

17 Tiquina sa nigũ tũhoro queoye mehna yũhtiahye Jesu:

—Dohatieyequina duturure macaedare. Dohatieyequina dihita duturure macare. Ñañequina dohatieyequina yero saha ijire. Sa yegũ ñañequina dihitare tiquina ñañe yerire bujũa witi duti, quehnoañe pehere tiquinare comesagũ yegũ tagũ nii yũhũ. Tiquina basi “Quehnoana ijiaja usã”, ni tũhotuyequinare yedohogũ tagũ niedũ yũhũ, niahye tiquiro tiquinare.

Sijiyere Jesure sinituahye apequina
(Mt 9.14-17; Lc 5.33-39)

18 Ti pjere Ñu buheyequina, fariseo masa gũhũ Cohãcjũre ño peoye tehe, sijie tiahye. Sa ye masa Jesure sinituahye:

—Ñu buheyequina, fariseo masa buheyequina gũhũ Cohãcjũre ño peoye tehe sijire. ¿Dũhse ye mũhũ buheyequina sijierajari? niahye tiquina Jesure.

19 Jesu tiquiro tũhotuye mehna queoye mehna buhero tiquinare ohõ saha ni yũhtiahye:

—Ohõ saha ijire ti: Omoca dũhteriquiro bose deco ijigũ tiquiro mehna cjẽna bujũa witiro mehna ijierare. Sa ye sijiyequina ijierare. Sata yũhũ buheyequina gũhũ yũhũ mehna ijiye, siji masiedare. ²⁰ Yũhũ Pacũ Cohãcjũ yũhũre tiquiro neari bato pũritare pari turi yũhũ buheyequina mehna ijisi yũhũ. Sa ye ti pjepũ yũhũ buheyequina gũhũ sijieta, niahye Jesu.

21 Panopũ cjẽ buheye mehna tiquina buhe more duagũ ihñano ohõ saha ni nemoahye Jesu tiquinare queoye mehna buhero.

—Ne wahma cahsero suhtiro cahsero mehna m̄n̄ano suhtirore sere oh̄no cahmedare. Sa yegũ wahma cahsero mari coseri bato m̄n̄ano suhtirore weje cahmeco, paji ȳhd̄aro t̄h̄n̄gũ yere. (Sata m̄na buheye wahma buheye mehna piti dahre buheraro cahmene.) ²² Sa yena ne ʼhse co bisiye core wahiquire cahsero ajurop̄re m̄na ajurop̄re pose yeraro cahmene. Sa yegũ ʼhse co bisiye pahmuñep̄ m̄na ajurore t̄h̄n̄ dijiaa wahare. Ti ajuro t̄h̄n̄gũ ʼhse co ḡh̄a ajuro ḡh̄a coh̄a wahare. Sa yena ʼhse co wahma core wahma ajurop̄re pose yero cahmene. (Sata wahma buheye m̄na buheye mehna buhe moredaro cahmene,) ni buheahye Jesu tiquinare.

Saurú ijigũ Jesu buheyequina trigo parorire peheahye

(Mt 12.1-8; Lc 6.1-5)

²³ Ape deco saurú ijigũ Jesu ḡh̄a trigo wesepe wahahye. Tiquire buheyequina pehe trigo parorire pehe ȳhd̄a c̄ahye. ²⁴ Tiquina sa yegũ ih̄ñañe oh̄ saha ni tuhtiahye fariseo masa Jesure:

—T̄horĩña ʼs̄are. ¿D̄hse ye m̄h̄a buheyequina saurú mari sori deco ijiepeḡta dahrajari? Mari dutiyere ȳhd̄d̄caye nine, niahye tiquina Jesure.

²⁵⁻²⁶ Tiquina sa nigũ t̄horo Jesu tiquinare ȳhtiahye. “Ȳh̄a buheyequina ȳhd̄d̄caye niedare”, nino taro oh̄ saha niahye:

—Davi m̄n̄ano tiquire mehna c̄j̄na mehna ʼj̄na ahbaro, Coh̄c̄j̄ w̄h̄p̄ sajà, Coh̄c̄j̄ ye p̄re ihyahye. Sa yero tiquire mehna c̄j̄na ḡh̄are ti p̄re ohoahye. Ti p̄re pahia dihita ihyae

tiahye. Cohãcjũ dutiye tiquina ojoari pũ apequinare ti pãre ihya dutierare. Ti pjere Abiatar wame tiriquireo pahia pũhtoro ijiahye. ¿Davi gũhũ tire tiquina yerire Cohãcjũ yere tiquina ojoari pũre buherari mũsa? (Ti pãre ihyaro Cohãcjũre yũhdũdũcaro niedahye. Miare ahri pjerire ihyaye yũhũ buheyequina gũhũ Cohãcjũre yũhdũdũcaye niedare,) niahye Jesu tiquinare.

²⁷ Sa ni tuhasa ohõ saha ni nemoahye:

—Sa yero Cohãcjũ saurũ decore tiquina sori deco cũno, masa ya deco cũno nĩdi dahra wahyariquinare so dutiro. Ti deco cahacjẽna ijiatire cũno niedari masare. ²⁸ Sa yegũ yũhũ masũ Cohãcjũ ohorigũ ahri deco saurũ decore masa tiquina yeatire yahugũ ijigũ pũhto ijiaja, niahye Jesu tiquinare.

3

Omoca bũhariquireo quiti ijire (Mt 12.9-14; Lc 6.6-11)

¹ Sa ye Jesu usã judio masa buheri wũhũpũ esaro, sajãhye tja. Sa yero omoca bũhariquireo gũhũ topũ ijiahye. Sa ye ti wũhũpũ ijieyehina Jesu dihitare ihũadoque ohõahye. ² Saurũ ijigũ Jesu omoca bũhariquireo tiquiro yũhdũogũ ihũa duahye tiquina. Tiquiro sa yegũ ihũaũe tiquirore yahusã duahye. “Mari sori decore Jesu dahraro nine”, ni yahusã duahye tiquina. ³ Sa yero ohõ saha niahye Jesu omoca bũhariquireo:

—Wahcãdũca saya. Ohõpũ ahtaya, niahye.

Sa ni tuhasa ti wũhũpũ ijieyehinare yahuahye:

⁴ —¿Saurú ijigũ quehnoañene yegũ quehnoajari? ¿O ñaÑe yegũ pehere quehnoajari, m̄sa t̄hotugũ? Saurú ijigũ mas̄nore masogũ quehnoar̄ne. Mas̄nore wej̄gũ pehere quehnoaedare, ni yahuahye Jesu tiquire.

Tiquiro sa niepegũta tiquina pehe ne ȳhtierahye. ⁵ Tiquina sa ȳhtieragũ ih̄Ñano Jesu tiquina mehna usuahye. Tiquina t̄ho dueragũ ih̄Ñano Jesu b̄j̄ma witiyahye.

—M̄h̄ma omocare siõ potoya, niahye tiquiro omoca b̄hariquire.

Tiquiro sa nigũ t̄horu tiquiro omocare siõ potohye. Tiquiro siõ potogũta omoca quehnoa wahahye. ⁶ Sa omoca quehnoa wahagũ ih̄Ñañe fariseo masa wijiaa wahahye. Wijia, Herode mehna cj̄na mehna cahmecoa, “¿D̄h̄se ye Jesure wej̄natari mari?” niahye tiquina basi.

Masa peyequina ditara d̄ht̄ma cahap̄ma ijiahye

⁷⁻⁸ Sa ye Jesu tiquiro buheyequina mehna ditara cahap̄ma wahahye. Tiquina sa wahagũ ih̄Ñañe Galilea cj̄na masa peyequina tiquiro bato esahye. Sa ye Judea yehpa cj̄na, Jerusal̄ cj̄na, Idumea yehpa cj̄na, Jordã wame tiri ma ape sie pahr̄ cj̄na, Tiro wame tiri maca cj̄na, to cahap̄ma ijiyequina, Sidõ wame tiri maca cj̄na, to cahap̄ma ijiyequina mehna masa peyequina ijiptiyequina tiquiro yerire t̄hoye, tiquiro cahap̄ma esahye. ⁹ Sa ye masa peyequina ijiye, Jesu cahare bihsa d̄ca sahye. Sa yero Jesu yuc̄sare quehno pahsa dutiahye tiquiro buheyequinare. ¹⁰ Peyequina dohatiyequinare tiquiro ȳhd̄mogũ ih̄Ñañe apequina dohatiyequina ḡh̄ma Jesure piha duaye, bihsa d̄ca

sahye. ¹¹ Sa ye watĩare c̄oyequina pehe Jesure ihñañe tiquiro cahar̄u d̄usepe curi mehna quehe sahye.

—M̄h̄u Cohãcjũ mac̄u ijire, ni sañuducuahye tiquina tiquirore.

¹² Sa yero tiquinare Cohãcjũ mac̄uno tiquiro ijiyere tutuaro mehna apequinare yahu dutierahye Jesu.

Jesu tiquiro buheyequinare doce tiquiro ohoatiquinare bese docoahye

(Mt 10.1-4; Lc 6.12-16)

¹³ Sa ye Jesu c̄an̄p̄u m̄ja, tiquiro cahmeñequinare pijiahye. Tiquiro pijigũ t̄ahoye, tiquiro cahar̄u esahye tiquina. ¹⁴ Sa yero doce am̄are tiquiro mehna cj̄enare, tiquiro ohoatiquinare, apeye macarip̄are tiquiro yere buheatiquinare bese docoahye Jesu. Sa ye tiquina ya curua Jesu c̄uriquina wame tiahye. ¹⁵ Sa yero dohatiyequinare ȳhd̄oatire, watĩare cohãti ḡah̄are c̄uahye tiquinare. ¹⁶⁻¹⁹ Ahriquina ijiahye doce am̄a Jesu tiquiro bese docoriquina: Simo, Santiago Zebedeo mac̄uno, Ñu Santiago bah̄aro, Andre, Felipe, Bartolomé, Mateo, Tomasu, Santiago Alfeo mac̄uno, Tadeo, Simo celote ya curua cj̄ano ijimediquiro, Juda Iscariote, ahriquina ijiahye tiquiro bese docoriquina. Jesu Simore Pedro wame yeahye. Santiagore, Ñu mehna Boanerges wame yeahye. Boanerges “Ἐρo cj̄ena”, nino nine. Juda Iscariote Jesure ihña tuhtiyequinare ihñoatiquiro ijiahye.

–*Jesu watĩno tutuayere cœore, ni yahusãhye masa*

(Mt 12.22-32; Lc 11.14-23; 12.10)

²⁰ Tiquinare bese doco tuhasa, dijia, Jesu tiquiro buheyequina mehna wuhupũ sajãa wahahye. Sa ye topũ pari turi masa peyequina cahmecoañe, bihsaa wahahye. Tiquina sa bihsagũ ihñano Jesu ihya masiedahye. Sa ye tiquiro buheyequina gũhu ihya masiedahye. ²¹ Sa ye apequina Jesu acaye tire tũhoye tiquiro cahapũ esaye, tiquirore ñehemahye. “Tiquiro tũho masieniquiro waharo nine”, nimahye tiquina.

²² Apequina ohõ saha nimahye:

–Beelzebú tiquirore sa wahagũ yero niaga. Tiquiro watĩare cohãno, Beelzebú watĩa pũhtoro tutuaye mehna tiquinare cohãre, nimahye Jerusalẽpũ ahtariquina usã judio masare buheyequina.

²³ Tiquina sa nigũ tũhoro Jesu pehe tiquinare piji, tiquiro tũhotuye mehna queoye mehna yahuahye tiquinare, “Watĩno ye tutuaye mehna watĩare cohãgũ niedaja”, nino taro.

²⁴ –Watĩa tiquina basi cohã masiedare. Sa ye ihcã yehpa cjẽna tiquina basi cahme wejẽ, ti yehpa cjẽna yaria pihtia wahaboaga. ²⁵ Sa ye ihcã wuhũ cjẽna tiquina basi cahmequeñe ti wuhũ cjẽna waha pihtia wahaboaga. ²⁶ Sa yero Satana watĩa pũhtoro pehe watĩare cohãno tiquina basita cahmequeñe niboaga. Sa ye tiquina waha pihtia wahaboaga.

²⁷ Ohõ sahata ijire mari queoye mehna buhegũ. Tutuariquiro ya wuhupũ apequiro sajã sa yaque masiedare. Tutuariquirore dũhteraro tiquiro ya

wuhupɩ sajã sa yaque masiedare. Tutuariquiore tiquiore dũhteri bato sajã sa yaque masine, ni yahuahye Jesu.

(Ohõ saha ni yahuahye watĩnore tiquiore yũhdũdũcarire yahuro. Watĩno tutuariquiore tiquiore ijiepegũta Jesu tiquiore yũhdũdũcare watĩare cohãno.)

²⁸ Sa ni tuhasa ohõ saha ni yahu nemoahye Jesu:

—Poto niita niaja mũsare. Ijipihtiye ñañe masa tiquina yegũ tiquina yahuducugũ gãhũre Cohãcjũ bo masine. ²⁹ Sa boeperota Espĩritu Santore tiquina ñano yahuducugũ ti pũritare ne bosì. Tiquina sa nidi buhiri sa buhirì tiducuyequina ijjeta, niahye Jesu tiquinare.

³⁰ Jesu Espĩritu Santo tiquiore tutuaye mehna watĩare tiquiore cohãepegũta “Tiquiro watĩno tutuaye mehna watĩare cohãno nine”, nimahye masa. Tiquina sa nigũ tũhoro ti quitire Espĩritu Santo quitire yahuahye Jesu tiquinare.

Jesu acaye tiquiore pijiahye
(Mt 12.46-50; Lc 8.19-21)

³¹ Sa ye Jesu bahana tiquiore pacoro mehna wihihaye. Sa wihiye sopecahapũ ijiahye. Apequinare piji dutiahye tiquiore. ³² Sa ye masa tiquiore cahapũ dujiyequina yahuahye tiquiore.

—Mũhũ paco, mũhũ bahana mehna sopecahapũ mũhũre pijiri, niahye.

³³ Tiquina sa nigũ tũhoro ohõ saha niahye Jesu tiquinare buhero taro:

—¿Noa ijiajari yũhũ paco, yũhũ bahana gãhũ, mũsa ihñagũ? niahye tiquiore tiquinare buhero.

³⁴ Sa nino tiquiro caha dujiyequinare ihñano ohõ saha niahye:

—Ahriquina ijire yuhũ paco, yuhũ bahana yero saha ijiyequina. Cohãcjũ cahmeñene yere ahriquina. ³⁵ Sa yeyequina yuhũ bahu, yuhũ baho, yuhũ paco yero saha ijire, ni buheahye Jesu tiquinare.

4

Jesu oteriquiro quitire buheahye (Mt 13.1-9; Lc 8.4-8)

¹ Sa ye pari turi ditara dũhtũ cahapũ Jesu buhe dũcahaye. Sa ye topũre buhe dũcaro masa peyequina tiquiro cahapũ tiquina cahmecoagũ ihñano Jesu pehe yucũsapũ buhe pahsahye. Sa ye masa pehe ditara dũhtũ cahapũ ducuahye. ² Sa yero Jesu peye tiquiro tũhotuye mehna piti dahre yahuahye tiquinare buhero.

³ —Ahri quitire tũhoya mũsa, niahye tiquiro.

—Oteriquiro otero wahahye. ⁴ Tiquiro sa otegũ apeye pjeri maha dũhtũ cahapũ bora quehe sahye. Sa bora quehe saye pjerire minicjũa ahta, ihya cãhye. ⁵ Sa ye apeye pjeri utã pjeri watoa bora quehe sahye. Utã pjeri watoa dihta marieda cjũno ijiepegũ duita pihnimahye. ⁶ Sa pihniidi ijieperota, asũ tutuaro asigũ nũhcori marieda, ñaia wahahye. ⁷ Apeye pjeri taa watoa bora quehe sahye. Taa pehe dia yũhdũa waha, oteri pehere wejẽ cãhye. Sa yero dũca mariedahye. ⁸ Apeye pjeri quehnoari dihtare bora quehe sahye. Quehnoano pihniñe ijiro quehnoano dũca tiahye. Apeye cjũ treinta pjeri, apeye cjũ sesenta pjeri, apeye cjũ cien pjeri

duca tiahye. ⁹ Ahrire quehnoano tũhoya m̄sa, niahye Jesu.

Jesu quitu mehna tiquiro buherire yahuahye
(Mt 13.10-17; Lc 8.9-10)

¹⁰ Sa ye tiquina sehsaro ijiye doce buheyequina, apequina Jesu mehna ijiyequina ti quitire masi duaye, Jesure sinituahye. ¹¹ Tiquina sa sinituri bato Jesu ohõ saha ni yahuahye:

—Cohãcjũ masa pũhtoro tiquiro ijiyere, panopũ apequina tiquina masiedarire m̄sare masigũ yere Cohãcjũ. Apequina pehere sa yerare tiquiro. Tiquinare quitu mehnata buheitja. ¹² Sa ye tiquina ihñæpeta ihñedariquina yero saha tojoare. Sa ye tũhoepeta masisi. Tiquina masiñe quehnoañe pehere comesaboaya. Tiquina sa comesagũ ihñano tiquina ñañe yerire boboaya Cohãcjũ. (Sa ijiepegũta tiquina pehe ne tũho duerare,) niahye Jesu.

Jesu oteriquiro quitire yahu pehoahye
(Mt 13.18-23; Lc 8.11-15)

¹³ Tiquiro sa nidi bato ohõ saha ni yahu nemoahye tiquinare:

—¿Ahri quitire tũhoena niajari m̄sa? ¿M̄sa ahri quitire tũhoerana, dũhse apeye quitire tũhonatari m̄sa? niahye Jesu tiquinare.

Sa ni tuhasa ohõ saha ni yahu nemoahye tiquinare:

¹⁴ —Oteriquiro tiquiro oteri pjeri quehnoañe buheye yero saha ijire. ¹⁵ Sa yero maha dũhtũ caha bora quehe sari pjeri quehnoañe buheye yero saha ijire. Sa yero masa quehnoañe buheyere tiquina tũhogũ ihñano Satana pehe ahta, ti buheye

quehnoañe buheyere masi dutierare tiquinare, minicjua ti pjerire tiquina dote nediro saha yero. ¹⁶ Sa ye utã pjeri watoa bora quehe sari pjeri quehnoañe buheye yero saha ijire. Sa ye masa quehnoañe buheyere tũho, bucueye mehna duita tire tũho ñehe maa wahare. ¹⁷ Sa tũho ñehepeta utã pjeri watoa ijiye cjũ nahcori marieñe cjũ yero saha ahriquina masa gũhũ tutuerare. Sa tutueraye, ñano yũhdũye, yeequina tiquina ijiri buhiri apequina tiquinare ñano yegũ ihñañe yee pehere duhu cãhre. Apequina tiquinare ñano yegũ tire ihcãno sahaeraye, yeere duhu cãhre. ¹⁸ Sa ye taa watoa bora quehe sari pjeri quehnoañe buheye yero saha ijire. ¹⁹ Sa ye masa quehnoañe buheyere tũhoepeta, ahri yehpa cjẽne pajiro bujua witi tũhotuye, niñeru pehere cahñe. Apee boro gũhare peye tutuaro cahmene. Tiquina sa ni tũhotugũ ti pehe quehnoañe buheyere cahmotare. Ti sa cahmotagũ masa quehnoañe pehere yerare. ²⁰ Sa ye quehnoari yehpapũ bora quehe sari pjeri quehnoañe buheye yero saha ijire. Sa ye masa quehnoañe buheyere tũhoye tire cahmene. Sa masiñequina ijiye, Cohãcjũ tiquiro cahmeno sahata quehnoañene yere tiquina. Ihquẽquina meheno quehnoañene yere treinta pjeri dũca tiro saha. Apequina bui cjũno quehnoañene yere sesenta pjeri dũca tiro saha. Apequina pajiro quehnoañene yere cien pjeri dũca tiro saha, ni yahuahye Jesu tiquinare.

*Jesu sihãria quitire buheahye
(Lc 8.16-18)*

²¹ Sa ni tuhasa ohõ saha ni nemoahye:

—Ne sihãriare dihi sutu docapũ cũedare. Sa ye tiare cumuno docapũ cũedare. Æhmũanopũ duhu peore quehnoano buhrio dutiye. ²² Ijipihtiye tiquina masiedarire came masa masieta. Sihãria buhriogũ mari ihña masino saha panopũre tiquina masiedarire masieta masa. ²³ Ahrire quehnoano tũhoya mũsa. ²⁴ Mehenogã masi duana mehenogã masinata. Pajiro masi duana pajiro masinata. Sa yena mũsa tũhona quehnoano tũho nũnũña. ²⁵ Quehnoano tũho nũnũriquiuro quehnoano masinota. Tũho nũnũeniquiuro, “Mehenogã tũhoaja”, tiquiuro niepegãta ti pehe butia waharota, niahye Jesu tiquinare.

Jesu trigore oteriquiro quitire buheahye

²⁶ Sa ni tuhasa ohõ saha ni yahu nemoahye:

—Cohãcjũ masa pũhtoro tiquiuro ijiye trigore oteriquiro yero saha ijire. ²⁷ Ote tuhasa bohrearo tiquiuro oteri pihniñene ihñare tiquiuro. “¿Dũhse pihni wijia ta dũcajari?” ni ihña masiedare oteriquiro tiquiuro basi. ²⁸ Ti oteri ti basi dũca tire. Pari pũgã wijia mũhtare. Came pari paro wijia, bũcũare. ²⁹ Ti parori bũcũa tuhasagũ ihñano, pehere peheri pje ijigũ. (Tiquiro ote, ti bũcũarire tiquiuro masiedaro saha Cohãcjũ yequina masa tiquina wahari gũhũre yahu peho masiedare masa,) ni buheahye Jesu.

Mostaza pje quitire yahuahye Jesu

(Mt 13.31-32; Lc 13.18-19)

³⁰ Sa ni tuhasa ohõ saha ni buhe nemoahye queoye mehna buhero:

—¿Ne Cohãcjũ masa pũhtoro tiquiuro ijiye yabe boro yero saha ijiajari, mũsa tũhotugũ? ¿Dise quiti

mehna tire yahunatari? ³¹ Mostaza pjegã yero saha ijire Cohãcjũ pũhtoro ijiye. Ti pjegã tiquiro otegũre meheni pjegã waro ijire. ³² Sa ijieperota ti pjegã quehnoano pihnine. Sa yero pajidũ wahare. Sa ye tũ dũpũri bũjũye dũpũri bũcũagũ ihñañe minicjũa ti dũpũripũ suhti suhare, niahye Jesu. (Sa nino ohõ saha nino niahye. Mostaza pjegã pajidũ tũ bũcũariro saha uhmũse cjũnore mari pũhtorore masiñequina meheñequinagã tiquina iji mũhtaepẽgũta camepũre peyequina wahaeta.)

*Quititi mehna tiquiro buherire yahuahye Jesu
(Mt 13.34-35)*

³³ Sa yero ti quititi tiquiro nidiro saha peye quitire tiquina tũho ñeheno puno quehnoañe buheyere buheahye tiquinare. ³⁴ Quititi marieno yahuerahye tiquinare. Sa yero tiquina sehsharo ijiyequinare Jesu quehnoano yahu pehoahye tiquiro buheyeyequinare.

*Jesu wihnonore yũsũ dutiahye
(Mt 8.23-27; Lc 8.22-25)*

³⁵ Sa ye ti decore ñamicahapũ Jesu tiquiro buheyeyequinare ohõ saha niahye:

—Isa, si pahrẽpũ pehãũhna, niahye tiquinare.

³⁶ Tiquiro sa nigũ tũhoye yucũsapũ sajã, masare yehpapũ ducuyequinare tota cũ, tiquiro buheyeyequina dihita Jesure ne pehã wahahye. Sa ye apeye yucũsari mehna apequina tiquina bato pehãhye.

³⁷ Tiquina sa pehãgũ wihnono tutuaro wẽahye. Sa wẽno yucũsare tutuaro pahcõri quẽ sajãhye. Mehenogã dũhsamahye tiquina miniboriro. ³⁸ Sa wahari watoa Jesu yucũsa ohoturopũ suhti puti

buiꝑꝰ carĩno niahye. Sa ye tiquina tiquiore wahcõahye.

—¿Buheꝑꝰ, maꝑꝰ cuerajari? Mari minina tana niajá, niahye tiquina tiquiore.

³⁹ Tiquina sa nigũta Jesu pehe wahcã, wihnonore,

—To punota wẽ duhuya, niahye.

Sa ninota pahcõri gũꝑꝰ,

—Yusꝰahya, niahye.

Tiquiro sa nigũta wihnono yꝰhdꝰa wahahye. Sa ye pahcõri gũꝑꝰ yꝰꝰꝰ dijiaa wahahye.

⁴⁰ —¿Dꝰhse yena cue maca cãna niajari mꝰsa? ¿Mꝰsa yꝰꝰꝰ wacũ tutuerajari? niahye Jesu.

⁴¹ Sa wahagũ ihñañe acꝰa yꝰhdꝰa wahahye.

—¿Yohou, dꝰhse ijiriquiro boro masꝰno ijiajari ahriquiore? Ahri wihnono, pahcõri gũꝑꝰ tiquiro dutigũ yꝰhdꝰꝰcaerare tiquiore, niahye tiquina pehe.

5

Watĩare cꝰoriquirore yꝰhdꝰoahye Jesu (Mt 8.28-34; Lc 8.26-39)

¹⁻² Sa ye tiquina si pahrẽꝑꝰ Gerasa cjẽna ya yehpapꝰ pehã sahye. Sa yero Jesu pehe yucꝰsapꝰ sañariquiore maja sadꝰcahye. Tiquiro sa maja sadꝰcari bato watĩa cꝰoriquiro masa coperi utã coperi watoapꝰ ijiriquiro wijia ta, tiquiro cahapꝰ ahtahye. ³ Watĩa cꝰoriquiro masa coperi watoa ijiriquiro ijiahye. Apequina pehe tiquiore come da pajiri da mehna ñehe dꝰhte masiedahye. ⁴ Sa ye peye tahari masa tiquiore dahpocãri apõñe behtori mehna, come dari mehna dꝰhtemahye. Tiquiro omocari gũꝑꝰ dꝰhtemahye. Sa yero

tiquiro pehe come darire nuha, dahpocãri apõñe behtori gãhure nuha site mājahye. Sa ye tutuariquiro tiquiro ijiro mehna masa pehe tiquirore ñehe masiedahye. ⁵ Ñami ijigũ, deco ijigũ utã coperi watoapũ canupũ sa sañuducue tiahye tiquiro. Sa yero utã mehna tiquiro basi tiquiro pagure quẽe tiahye. ⁶ Sa yero yoaropũ Jesure ihñadoqueo tiquiro cahapũ oma maa cãhta, ðusepe curi mehna quehe sahye tiquirore ño peoro taro.

⁷⁻⁸ —Watĩa duhuya tiquirore, niahye Jesu.

Tiquiro sa nigũ tũhoro watĩa cũoriquiro ohõ saha niahye:

—¿Jesu, Cohãcjũ tutuariquiro macũ, yabere yegũ tũũ niajari mũhũ yũhure? Cohãcjũ tiquiro ihñonopũ siniaja yũhũ mũhure. Yũhure ñano yeracãhña, ni sañuducuahye watĩa cũoriquiro Jesure.

⁹ —¿Dũhse wame tiajari mũhũ? niahye Jesu tiquirore.

—Ûsã peyequina ijiaja. Sa yena “Peyequina watĩa” wame tiaja. ¹⁰ Ûsã ahri dihtapũ ijinare ape sierũ waha dutieracãhña, niahye watĩa cũoriquiro.

¹¹ Ti pjere yesea peyequina tiquina cahapũ canũ dahpotopũ ihyaye niahye. ¹² Topũ tiquina ihyaducugũ ihñañe, ohõ saha ni siniahye watĩa:

—Sisequina yesea cahapũ waha dutiya usãre. Tiquina mehna iji dutiya usãre, ni siniahye watĩa tiquirore.

¹³ Tiquina sa nigũ tũhoro tiquinare waha dutiahye Jesu. Tiquiro sa waha dutigũ watĩa masũno mehna ijiriquina waha, yesea dos mil yesea cahapũ esahye. Tiquina cahapũ tiquina esari bato

yesea pehe ijipihtiyequina ditara dũhtũ cahapũ oma buha, ti dítarapũ bora ñojoa, mini yaria pihtia wahahye.

¹⁴ Tiquina sa minigũ ihñañe, yeseare cohteyequina pajiri macapũ, daye macarigãpũ gũhũre tire yahuye waha, oma cãa wahahye. Tiquina sa yahugũ tũhoye masa pehe peyequina tiquiro yerire ihñañe wahahye. ¹⁵ Sa ye Jesu cahapũ wihiye, watĩa cũoriquiro tiquiro suhti tiriquire, tũho masiniquiro tiquiro dujigũ ihñañe, ihña maria waha, cueahye. ¹⁶ Sa ye watĩa cũomediquiro, yesea gũhũre tiquina sa waharire ihñariquina apeqinare yahu pehoahye. ¹⁷ Tiquina sa yahu pehogũ tũhoye, Jesure tutuaro mehna ape sierũ waha dutiahye.

¹⁸ Sa yero yucũsapũ Jesu tiquiro sajãgũ ihñano, “Mũhũ mehna waha duaja”, ni tutuaro sinimahye watĩare cũomediquiro Jesure. ¹⁹ Tiquiro sa nigũ Jesu tiquirore yahuahye:

—Yũhũ mehna wahaeracãhña. Mũhũ ya wũhũpũ mũhũ caha ijiyequina cahapũ yũhũ mũhũ pũhto mũhũre yũhũ yerire yahugũ wahaya. Mũhũre yũhũ paja ihñarire yahugũ wahaya tiquinare, niahye tiquirore.

²⁰ Tiquiro sa nigũ watĩa cũomediquiro pehe Decapoli wame tiri macapũ Jesu tiquirore yũhdũorire yahu dũcahye. Tiquiro sa ni yahugũ tũhoye ijipihtiyequina masa tũho maria wahahye.

*Jairo maconore yũhdũoro, dii mũna wihoro dohatiducuricoro gũhũre yũhdũoahye Jesu
(Mt 9.18-26; Lc 8.40-56)*

21 Sa ye pari turi Jesu tiquiro majare pehã sagũ masa peyequina tiquiro cahap̄ ditara dũhtũ cahap̄ cahmecoahye. 22 Sa yero usã judio masa buheri wãhũre ihña ihboriquiro Jairo wame tiriquire ahta, Jesure ihña, tiquiro dahpocãri cahap̄ dũsepe curi mehna quehe saro, ohõ saha niahye:

23 —Yũhũ macogã yariaro nidi. Sa yegũ tiorore mũhũ omoca mehna ña peogũ, yũhdũogũ ahtaya. Mũhũ sa yegũ ticoro masanota, niahye tiquiro Jesure.

24 Tiquiro sa nigũ Jesu gũhũ pehe tiquiro mehna wahahye. Mahap̄ tiquiro wahagũ masa peyequina tiquirore nũnũ tã cã bihsaro esadũca sahye. 25 Sa yero numino doce cãhmari waro decoripe dii mũna dohatiducuricoro top̄ ijiahye. To pano peyequina duturuã tiorore ñano yũhdũgũ yeahye. 26 Sa yero duturuare ijipihtiye ticoro niñeru mehna wapa yemahye ticoro aco ye dutiro. Tiquina sa yepegũta ticoro mũnanota ijiducu cãhye. Sa yero ticoro tiquinare ihñari bato to pano ijiriro yũhdũoro ñano wahahye. 27 Ticoro sa ñano yũhdũari bato Jesu yeyere tãhoye, apequina yahuahye tiorore. Sa yero ticoro Jesu bato masa peyequina watoa ahta, Jesu suhtirore ñehe tuhuahye. 28 “Yũhũ tiquiro suhtiro dihitare ñehe tuhugo quehnoa wahagota”, ni tũhotuahye. 29 Sa yero ticoro sa ñehe tuhuri bato ticoro dii mũna dohatiyere yũhdũgũ ticoro pagũre quehnoari pagũ tũhotuahye. 30 Sa yero Jesu tiquiro tutuaye mehna dohatiyere tiquiro cohãrire masino, masa watoa majaredũca sa ihñahye.

—¿Noa yũhũ suhtirore ñehe tuhuajari? niahye tiquiro.

³¹ Tiquiro sa nigã tũhoye tiquiro buheyequina ohõ saha niahye:

—Bihsarĩne. Sa ye masa peyequina mũhũre pihare. “¿Noa yũhũre ñehe tuhuajari?” nigũ, ¿dũhse nigũ sa niajari mũhũ? niahye tiquina pehe tiquirore.

³² Sa yero Jesu tiquirore ñehe tuhuricorore macahye. ³³ Tiquiro sa macano watoa ticoro pehe ticoro pagũ quehnoa wahagũ tũhoturo, cue nanare dũsepe curi mehna quehe sahye tiquiro caha tiquirore ño peoro. ³⁴ Sa yero ticoro potota yahu pehoahye tiquirore. Ticoro sa ni yahuri bato Jesu ticorore yahuahye:

—Maco, yũhũre mũhũ wacũ tutuaye mehna quehnoago tojoare yojopũre. Bucueye mehna wahaya. Dohatiye mariego ijiya, niahye Jesu ticorore.

³⁵ Tiquiro sa ni yahuducuri bato judio masare buheri wũhũre ihña ihboriquiro ya wũhũ cjẽna yahuye wihiahye.

—Mũhũ maco yaria wahari. Sa yegũ buheriquirore piji cãhteracãhña, niahye tiquina.

³⁶ Tiquina sa niepegũta sa tũhotu cãhno, Jesu ti wũhũre ihña ihboriquirore ohõ saha ni yahuahye:

—Bũjũa witieracãhña. Yũhũre wacũ tutuaya. Ti dihitare yeya, niahye ti wũhũre ihña ihboriquirore.

³⁷ Sa ni tuhasa Santiago, tiquiro bahũro Ñũ, Pedro tiquina dihitare “Yũhũ mehna ahtaya”, niahye Jesu. ³⁸ Sa yero judio masa buheri wũhũre ihña ihboriquiro ya wũhũrũ esahye. Ti wũhũrũ

masa peyequina ñano bisi ñehe quea utigã, tiquina sañuducugã tãhoahye Jesu.

³⁹ —Ñano ni, ñehe quea utieracãhña m̄sa. Ticorogã m̄sa sa ni utigã yarierare. Carño nine, niahye Jesu tiquinare.

⁴⁰ Tiquiro sa nigã tãhoye “Sa ni maca cãhno nine ahriquiro”, ni bujahye tiquina pehe tiquirore.

Sa yero tiquiro tiquinare sopechap̄ wio peho cãhye. Sa wio tuhasaro ticorogã pac̄sum̄h̄are, tiquiro mehna cjẽna gãh̄are ticorogã cahap̄ neahye Jesu. ⁴¹ Sa yero Jesu ticoro omocare ñehe, “Talita cum”, niahye tiquiro. “Talita cum”, nino, “Mehenicorogã wahcãña’, niaja yuh̄”, nino nine.

⁴² Tiquiro sa nigã ticorogã wahcãduca sa, tini-ahye. Doce cãhmari cãoricoro ijiahye ticoro. Ticorore tiquiro sa yegã ihñañe tiquina ihña maria wahahye. ⁴³ Sa yero Jesu tutuaro mehna tiquiro sa yerire yahu site dutierahye. Sa ye tuhasa ticorore ihyayere oho dutiahye.

6

Nazare cjẽna Jesure cahmedahye (Mt 13.53-58; Lc 4.16-30)

¹ Sa ye top̄ ijiriquiro Jesu waha, tiquiro buheyequina mehna tiquiro ya dihtap̄ tojoa sahye. ² Sa yero Jesu saurú ijigã judio masa buheri wuhap̄ buhe d̄cahye. Tiquiro sa buhegã masa peyequina tiquirore tãhoye, ac̄a wahahye.

—¿Ahriquiro nohop̄ tãhoyari ahri buheyere? ¿Duhse yero quehnoano masi pehoajari ahriquiro? Cohãcjã tutuaye mehna ye ihñore ahriquiro masare. ³ Ahriquiro taboa dahrari

masano María macano, Santiago, José, Juda, Simo tiquina wahminota ijimederó. Sa ye tiquiro bahana numia mari ya macarū ijinimedi. Sa yero tiquiro gūhū mari yero saha ijiriquiro ijire, niahye tiquina Jesure tūhoriquina.

Sa ye Jesure ihña tuhtiye, tiquiore cahmedahye. ⁴ Tiquina sa cahmedagū ihñano ohō saha niahye Jesu:

—Cohācjū yere yahu māhtariquiore apequina ño peore. Tiquina sa ño peoepēgūta tiquiro ya maca cjēna, tiquiro acaye tiquiro ya wūhūpū ijiyequinata ño peoerare tiquiore. Sa yena yūhūre ño peoerare mūsa ohōre būcūarigū yūhū ijigū, niahye Jesu tiquinare.

⁵ Sa yero ti macarū ijiriquiro Jesu Cohācjū tutuaye mehna ye ihño masiedahye. Sa ye ihñoedaperota ihquēquina dohatiyequina bui tiquiro omocare duhu peo, yūhdūoahye tiquiro.

⁶ Sa yero to cjēna Jesure tiquina wacū tutueragū ihñano, “¿Dūhse ijiro boro yūhūre cahmedajari?” ni tūhotuahye tiquiro. Sa yero Jesu ti maca caharū ijiye macarūpū buhero wahahye.

*Jesu doce buheyequinare buhe dutiro ohoahye
(Mt 10.5-15; Lc 9.1-6)*

⁷ Sa ye Jesu doce tiquiro buheyequinare pijio, pūeयेquina dihita ohoahye tiquinare macarūpūre buhe dutiro. Sa yero tiquiro tutuayere ohoahye tiquinare wātīare tiquina cohātire. ⁸ Sa ohoro apee boro, ihyayere, ajurire, niñerure tiquiro ne cā dutierahye tiquinare. Tiquina tuaye cjū dihitarē ne cā dutiahye tiquinare. Ihcānota suhtiore saña dutiahye tiquinare. Pūaro saña dutierahye. ⁹ Sa yero

cahta cũñe cahserire saña dutiahye tiquinare. Ihcã suhtirota saña dutiahye tiquinare. P̄aro saña dutierahye. ¹⁰ Sa yero ohõ saha ni yahuahye tiquinare:

—Ijipihtiye macarip̄are m̄sare tiquina carĩno ohogũ ti w̄h̄p̄ata tojoarĩña. Coã wahanap̄u wijiaya ti w̄h̄re. ¹¹ Sa yena ape maca cj̄ena m̄sare tiquina cahmedagũ tiquina t̄ho dueragũ ti macare ȳhd̄ana dahpocãri cj̄e dihta esa wahãr̄ire wej̄e site cũña m̄sa tiquinare tiquina ye buhirire masigũ yena, ni yahuahye Jesu tiquinare.

¹² Sa ye doce buheyequina masare tiquina ñañe yerire b̄j̄a witi dutiye, quehnoañe pehere ye dutiye, buheye wahahye. ¹³ Sa wahaye peyequina wat̄are cohãñe, dohatiyequinare ūhse mehna wisõñe ȳhd̄ugũ yeahye.

*Ñu wame yeriquirote apequina wej̄eahye
(Mt 14.1-12; Lc 9.7-9)*

¹⁴ Sa ye Jesure masa peyequina masiahye. Sa yero tiquiro yerire p̄h̄toro Herode t̄hooahye. Sa t̄horo ohõ saha ni t̄hotumahye tiquiro: “Ñu wame yeriquiro yariariquiro pari turi bajuaro niaga. Sa bajuariquiro ij̄iro tiquiro tutuaye mehna tire yero niaga”, ni t̄hotumahye Herode. “Jesu Ñuta ij̄ire”, ni t̄hotumahye. ¹⁵ Apequina pehe ohõ saha ni t̄hotumahye: “Elia ij̄ire”, ni t̄hotumahye. Apequina pehe “Cohãcj̄a yere yahu m̄htariquiro panop̄u cj̄ena yero saha ij̄ire tiquiro”, ni t̄hotumahye tiquina Jesure. ¹⁶ Tiquina sa ni t̄hotuepegũta Herode pehe Jesu tiquiro yerire t̄horo ohõ saha ni t̄hotumahye.

“Ñu yahuu dapu date sure dutiriquiro bajoaro niaga”, ni tãhotumahye.

17-18 Ñure tiquina wejẽato pano Herode tiquirore ñehe duti, peresu ye dutiahye. Herode tiquiro bahuro Felipe namonore Herodia wame tiri-corore ehma, namo tiahye.

—Mũhũ bahũ namonore namo tighũ Cohãcjũ dutiyere yũhdũdũcaghũ nine mũhũ, ni yahuahye Ñu Herodere.

Tiquiro sa nidi buhiri Herode namono Herodia Ñure peresu tiquina yegũ cahmeahye. 19 Sa yero ticoro pehe Ñure ihña tuhtiro, tiquirore wejẽ duti duamahye. Sa ye dueperota ticoro tiquirore wejẽ duti masiedahye. 20 Herode Ñure cuero “Ñu quehnoañene yeriquiro, quehnoariquiro ijire”, ni tãhotuahye. Sa yero Herodere cariboro yeahye Ñu pehe tiquirore yahuro. Sa cariboepegũta tiquiro bucueye mehna tãhomahye Ñure. 21 Tiquiro sa bucueye mehna tãhoepegũta Herodia tiquirore ticoro wejẽ dutiati deco mũmũ sahye. Ti pje Herode masa bajoari deco ijigũ tiquiro bosc deco dahreahye. Sa ye tiquiro yequina gobierno cjẽna, surara pũhtoa, Galilea cjẽna pũhtoa gũhũ tiquiro ya bosc decore ihñañe wihiahye. 22 Sa yero Herodia macono bosc decore ihñano wihiro tiquina ihñonopũ basa ihñoahye. Ticoro sa basa ihñogũ ihñañe, Herode tiquiro pijioriquina gũhũ bucueahye. Tiquina sa bucuegũ ihñano ohõ saha niahye Herode:

—Mũhũ cahmeñene siniña yahũre. Sa yegũ ohogũtja mũhũre mũhũ cahmeñene. 23 Cohãcjũ mehna poto niaja mũhũre. Mũhũ sinino puno

yeere deco mehna ohogutja mähure, niahye tiquiro ticorore.

²⁴ Tiquiro sa nigũ ticoro Herodia macono pehe ticoro pacoro cahapũ waha, sinituahye:

—¿Yabere sinigotari yũhũ? ni sinituahye ticoro pacorore.

—Ñu wame yeriquiro dapure siniña, niahye ticoro pacoro pehe.

²⁵ Ticoro sa nigũta Herodia macono amañano pũhtoro Herode cahapũ waha, siniahye:

—Mianogãta Ñu wame yeriquiro dapure waparo mehna ohoya yũhure, niahye ticoro.

²⁶ Ticoro sa nigũ tũhoro pũhtoro Herode pehe tutuaro bũjũa witiyahye. Masa tiquina ihñonopũ “Ohogutja mähure”, niahye tiquiro. Sa yero bũe tiro, tiquiro “Mähure ohoeraja”, ni masiedahye ticorore. ²⁷ Sa yero duita surarare peresupũ ijiyequinare cohteriquirore Ñu dapure dũte sure ne cãhta dutiahye. ²⁸ Tiquiro sa dutigã tũhoro surara pehe waha, tiquiro dapure dũte sure, waparo mehna ne cãhtahye. Ne cãhta nuhminore Herodia maconore ohoahye. Sa yero ticoro tiquiro dapure ñehe, ticoro pacorore oho yũhdũoahye.

²⁹ Sa ye Ñu buheyequina ijiriquina pehe tire tũhoye, topũ esa, tiquiro pagũre masa copepũ ne cã, cũahye.

Jesu cinco mil masare ihyaye ohoahye

(Mt 14.13-21; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

³⁰ Sa ye Jesu ohoriquina tiquiro cahapũ tojoa saye, tiquina yerire, tiquina buherire yahuahye

tiquirore. ³¹ Ti pjere masa peyequina sa majareducuye, tiquinare ne ihyaro ohoerahye. Sa yero ohõ saha niahye Jesu tiquinare.

—Masa marienop_u mari sehsaro sona waha_uhna, niahye tiquinare.

³² Sa ye tiquina sehsaro yuc_usa mehna masa marienop_u wahahye. ³³ Tiquina sa wahag_u ihñañe masa peyequina tiquinare masiahye. Sa masiñe peye macari cjēna mahap_u waha, Jesu tiquiro esatop_u tiquina masa pehe oma cã esa m_uhtahye.

³⁴ Tiquina sa esag_u Jesu tuha sa paha, yuc_usap_u sañariquiro maja d_ucaro, tiquiro masa peyequina ijig_u ihñahye. Oveja cohteriquiro marieñequina yero saha ijiahye masa, tiquiro ihñag_u. Sa yero Jesu tiquinare paja ihñano, peye quehnoañe buheyere buheahye. ³⁵ Ñamicahap_u doce buheyequina Jesu cahap_u esa, ohõ saha niahye:

—Ohõ masa marienop_u ijire. Ñamicaha waharo nine. ³⁶ Ohõ cahag_u ijiye w_uh_userip_u, macarip_u g_uh_ure tiquina ihyatire dú dutiya masare tiquina pohe tiatire, niahye tiquina Jesure.

³⁷ —Ihyayere ohoya tiquinare, nimahye Jesu tiquiro buheyequinare.

Tiquiro sa nig_u ohõ saha ni yahtiahye:

—¿Dos cientos niñeru cjoeri mehna tiquina ihyati pãre d_unatar_u usã? niahye tiquina Jesure.

³⁸ —¿Nohope paca pã ijajari? Ihñana wahaya, niahye tiquiro.

Tiquiro sa nig_u tiquina pehe ihyayere bocaye, ohõ saha niahye:

—Ihcã omope paca pã paca, p_uaro wahi ijire, niahye tiquina pehe.

³⁹ Tiquina sa nigũ tũhoro Jesu pehe pe cururi taa bui duji dutiahye masare. ⁴⁰ Tiquiro sa duji dutiri bato tiquina pe cururi dujiahye. Ihuẽ cururire cincuenta masa ijiahye. Apeye cururi pehere cien masa ijiahye. ⁴¹ Tiquina sa duji tuhasagũ ihñano Jesu pehe ihcã omope paca pã pacare, pũaro wahi mehna ne, umũserũ ihña mũoahye. Sa ihña mũono Cohãcjũre “Quehnoare”, nino ni-ahye. Tiquiro sa nidi bato pã pacare nuha, tiquiro buheyequinare masare iti duti ohoahye. Sa yero pũaro wahire iti dutiahye ijipihtiyequinare. ⁴² Sa ye ijipihtiyequina ihya, yapi yũhdũa wahahye. ⁴³ Tiquina ihya dũharire doce pũhũse waro pãre, wahi gũhũre ne cahmecoa wahpo dapoahye tiquina. ⁴⁴ Sa ye pãre ihyariquina umũa dihitare tiquina queogũ cinco mil umũa ijiahye.

Jesu aco bui tiniahye
(Mt 14.22-27; Jn 6.16-21)

⁴⁵ Ti pjeta Jesu tiquiro buheyequinare yucũsapũ sajã duti, ape sie pahrẽpũ Betsaidapũ tiquiro pano pehãyu dutiahye. Sa yero tiquina pehãri watoa Jesu pehe masare cohe tiahye. ⁴⁶ Cohe ti tuhasa cũnũpũ Cohãcjũre sinino wahahye. ⁴⁷ Came ñamipũ yucũsa mehna ditarapũ tiquina pehãducugũ Jesu ihcãquiota tiquina pehã tariropũ ijiahye. ⁴⁸ Sa yero tiquina ñano yũhdũ wajagũ, tiquina pano wihnono wẽgũ ihñadoqueoahye tiquiro. Sa yero bohrea mũja tato pano tiquina cahapũ esaro, aco bui tini cãa wahahye. Tiquinare tiquiro yũhdũ cã duamahye. ⁴⁹ Tiquiro yũhdũ cã duepegũta tiquirore aco bui ahtagũ ihñañe, cue niahye. “Yari-ariquiro ijiboaga”, ni ihñamahye tiquina. Sa ni

tuhotuye tiquina sañuducuahye. ⁵⁰ Ijipihtiequina tiquiore ihñañe, ihña maria wahahye. Tiquina sa ihña mariagũ ihñano Jesu tiquinare yahuahye:

—Wacũ tutuaya m̄usa. Ne, yuh̄ure cueracãhña. Yuh̄uta ijiaja, niahye tiquinare.

⁵¹ Sa ni tuhasa tiquiore tiquina mehna yuc̄sap̄u sajãh̄ye. Tiquiore sajãri batogãta wihnono yuh̄d̄ua wahahye. Sa wahagũ tiquina pehe ac̄ua yuh̄d̄ua wahahye. ⁵² Tiquiore pãre peye yerire wacũedahye tiquina. Tire quehnoano masiedahye.

*Jesu Genesare cjẽnare, dohatiyequinare
yuh̄d̄uoahye
(Mt 14.34-36)*

⁵³ Sa ye tiquina pehã sa, Genesare dihtap̄u pehã sa, tiare d̄uhte poho, d̄uht̄u cahap̄u pah-sahye. ⁵⁴ Sa ye yuc̄sap̄u ijiriquina tiquina majagãta masa pehe Jesure ihña masiahye. ⁵⁵ Sa ihña masiñe ijipih̄tiro tiquina ya yehpap̄u oma maja, dohatiyequinare tiquina cuñañe cahseri mehna yo cãhtahye. “Jesu top̄u ijiri”, masa nigũ tuhoye top̄ure esahye tiquina. ⁵⁶ Sa ye ijipihtie macari tiquiore esaye macarip̄u, b̄uj̄uye macarip̄u, daye macarigãp̄u, meheñe wuh̄segã ijiye cahap̄u gũh̄ure masa dohatiyequinare Jesu cahap̄u nea cũahye. Sa top̄u maharip̄u tiquina cũnop̄u Jesure tiquiore suhtiro d̄uht̄u cahare ñehe tuhu duaye, tutuaro siniahye tiquina:

—Muh̄u suhtiro d̄uht̄u caha dihitare usãre ñehe tuhu dutiya, ni siniahye.

Sa ye tiquiore suhtirore ñehe tuhuriquinape quehnoa wahahye tiquina.

7

*Masa ñañequina wahagũ yeyere yahuahye Jesu
(Mt 15.1-20)*

¹ Sa ye Jerusalẽpũ ahtariquina usã acaye judio masare buheyequina, fariseo masa gãhũ Jesu cahapũ cahmecoahye. ²⁻⁴ Fariseo masa ijipihtiyequina apequina judio masa mehna panopũ cjẽna tiquina dutiriro saha tiquina omocarine omo coserape ihyera tiahye. Sa ye doeri cjẽ duayequina cahapũ esayequina tiquina ye wũhũsepũ wihiye tiquina dutiriro saha tiquina omocarine omo coserape ihyera tiahye. Sa ye peye apeye dutiyere panopũ cjẽna judio masa tiquina dutiyere yee tiahye. Sihniñe parire coseye, dihi suturire coseye, come suturire coseye, yee tiahye tiquina judio masa, “Cohãcjũ sa cahmene”, niñe. Sa ye Jesu cahapũ cahmecoañe Jesu buheyequina judio masa tiquina dutiriro saha tiquina omo coseragũ ihñahye fariseo masa. ⁵ Sa ihña tuhasaye Jesure sinituahye:

—Mũhũ buheyequina ihyaye mari ñecusũmũa mũna tiquina dutiriro sahata tiquina omocarine omo coserape. ¿Dũhse yeye mari dutiyere yera-jari? niahye tiquina Jesure.

⁶ Tiquina sa nigũ tũhoro Jesu yahuahye tiquinare.

—Masa tiquina ihñono dihita quehnoano iji mehona ijire mũsa. Cohãcjũ yere yahu mũhtariquiro mũnana Isaiã mũsare panopũre potota yahue tiahye. Ohõ saha niahye: Ahriquina masa yũhũre quehnoano yahudu-cuerpeta yũhũre ne ño peoerare. ⁷ Sa ye

yuhure tiquina ñu buheye dũhseati ijierare. “Cohãcjũ ye dutiye ijire ahri”, ni meho buhere tiquina buheye, ni ojoahye Isaia.

⁸ Ti ijirota ijire. Panopũ cjẽna ye dutiye pehere yena tana Cohãcjũ ye dutiyere yerare mũsa. ⁹ Cohãcjũ ye dutiyere cohãna, mũsa acaye ye dutiye pehere yere mũsa. ¹⁰ Ohõ saha yena Cohãcjũ ye pehere yũhdũdcana nine mũsa. Panopũre ohõ saha niahye Cohãcjũ tiquiro dutiyere Moisere cũno: “Mũsa pacũsumũare ño peoya. Ihcãquiro tiquiro pacũsumũare ñano quti dahreriquiro ijiro ti buhiri tiquina wejẽatiquiro ijirota”, niahye Cohãcjũ Moisere tiquiro cũri dutiye. ¹¹ Tiquiro sa niepegũta ohõ saha ye dutire mũsa tiquina pacũsumũare yedoho dutierana: Tiquina pacũsumũare tiquina ohoborire Cohãcjũ pehere oho dutire mũsa. Sa ni buhemene mũsa. ¹² Sa buhena tiquina pacũsumũare ño peogũ yerare mũsa tiquinare. ¹³ Sa yena Cohãcjũ dutiyere yũhdũdcana nine mũsa mari acaye panopũ cjẽna ye dutiye pehere yena. Apequinare mũsa ye buheye dihitare tũho dutire mũsa. Peye sa ijiyere yere mũsa, niahye Jesu tiquinare.

¹⁴ Sa ni tuhasaro apequinare pijioahye. Ohõ saha niahye:

—Mũsa ijipihtina tũhoya yuhure. Yuhũ niñene quehnoano masiña mũsa. ¹⁵ Mũsa dũserire sajãñe pehe mũsa ihyaye pehe mũsare ñana ijigũ yerare. Mũsa ñañe yahuducuye pehe mũsa dũseri wijiaye pehe mũsare ñana ijigũ yere. [¹⁶ Yuhure quehnoano tũhoya,] niahye Jesu.

¹⁷ Sa ni tuhasa Jesu masa cahapũ ijiriquiro waha, wũhũpũ sajãa wahahye. Sa sajã sagũ ihñañe

tiquiro buheyequina pehe tiquiro buherire sinitu-
ahye. Tiquina sa sinitugã tãhoro ohõ saha niahye
tiquiro:

¹⁸ —¿Ne tãho ñehedajari m̄usa? M̄usa d̄userire
sajãñe pehe m̄usa ihyaye pehe m̄usare ñana ijigã
yerare. ¹⁹ Ti m̄usa tãhotuyep̄re sajãedare. M̄usa
paap̄r̄ sajã yãhd̄ua wahare, niahye Jesu.

Sa nino “Ijipihtiye ihyaye quehnoañe ijire”, nino
niahye. ²⁰ Ohõ saha ni nemoahye:

—M̄usa ñañe yahuducuye pehe m̄usa d̄useri wi-
jiaye pehe m̄usare ñana ijigã yere. ²¹⁻²² Ñano
tãhotuye, w̄ana tiye, numia mehna ñano yedu-
cuye, m̄ma mehna ñano yeducuye, masare we-
jẽñe, yaqueye, apequiro yere tutuaro cahme
yãhd̄ue, ñano yeye, ni mehoñe, peye ñañene yedu-
cuye, apequiro yere coo ihña tuhtiye, ñano quti
dahreye, “Apequinare yãhd̄ud̄caja”, ni tãhotuye,
tãho masieñequina ijiye, ti ijipihtiye m̄usare m̄usa
tãhotuyep̄r̄ ahtare. ²³ Ijipihtiye ahri ñañe m̄usa
tãhotuyep̄r̄ ahta, m̄usare ñana ijigã yere, niahye
Jesu.

*Judio masono ijericoro Jesure wacũ tutuahye
(Mt 15.21-28)*

²⁴ Sa yero Tiro wame tiri maca cahap̄r̄ esaro,
to cjã wãhãp̄r̄ sajãa wahahye. Sa yero ape-
quinare tiquiro ijiri wãhãre yahu dutierahye.
Sa yahu dutieraperota tiquinare tiquiro duhti
masiedahye. ²⁵ Ti p̄jereta numino ticoro ma-
cono wat̄no cãoricoro tiquiro cahap̄r̄ ijiahye. Sa
ye Jesu yerire ihñañe apequina ticoro pacorore
yahuahye. Tiquina sa yahuri bato ticoro pacoro
pehe waha, Jesu dahpocãri cahap̄r̄ d̄usepe curi

mehna quehe sahye tiquirore ño peoro. ²⁶ Ticoro Siria yehparu ijiri yehpa Fenicia wame tiri yehpa cjõno ijiahye.

—Watĩnore cohãrĩña yuhu macore, ni siniahye ticoro Jesure.

²⁷ Ticoro sa sinigũ tũhoro ohõ saha niahye Jesu:

—Wahmanore wuhu upuro pohne ye ihyayere diayeara yuhu oho mahtagũ to wahaerare. (Israe masa yere ape yehpa cjẽnare yuhu oho mahtagũ to wahaerare,) niahye Jesu ticorore queoye mehna yahuro.

²⁸ —Sa tjire puhto. Sa ijiepegũta diayea gũhu mesa doca tiquina pohne ihya site dijioyere ihya cohtere tiquina gũhu. (Ape yehpa cjõ yuhu ijiepegũta yuhu gũhure yedoho masine mahu,) ni yuhtiahye ticoro.

²⁹ —Mahu sa ni yuhtigũ mahu macore watĩno duhu tuhasari. Ihñago wahaya, niahye Jesu ticorore.

³⁰ Tiquiro sa nigũ tũhoro waha, ticoro wuharu esaro, ticoro maconore watĩno marienicoropure cuñanopu ijiricorore ihñahye.

Cahmono tũhoeriquirore, yahuducu masieniquirore yuhduoahye Jesu

³¹ Ti pjere Jesu Tiro wame tiri maca caharu ijiriquiro waha, Sidõ wame tiri macare esa yuhdu cã, Decapoli wame tiri macare esa yuhdu cã, Galilea wame tiri ditararu esahye. ³² Sa ye cahmono tũhoeriquirore, yahuducu masieniquirore Jesu caharu ne cãhtahye apequina.

—Mahu omoca mehna ña peoya tiquirore, ni siniahye tiquina tiquirore.

³³ Tiquina sa nigãta Jesu pehe tũhoeriquirore ne cã, masa marienopũ siho esahye. Tiquina sehsaro ijiahye. Sa yero Jesu tiquiro omo piri mehna tũhoeriquirore cahmo coperire ohbe sõahye. Sa ye tuhasa, sihco puti, tiquiro ñehmenore ña peoahye.

³⁴ Sa ye tuhasa uhmũserũ ihña mũo, jeri ne, ohõ saha niahye:

—Efata, niahye Jesu. “Efata”, nino “Põohña”, nino nine. Sa nino tiquirore tũho dutiro niahye. Sa yero yahuducu dutiro niahye.

³⁵ Tiquiro sa nigãta tiquiro pehe tũho boca, tiquiro ñehmeno cahbiro wahagũ tũhoturo quehnoano yahuducuahye. ³⁶ Sa yero Jesu tiquinare tire apequinare yahu site dutierahye. Tiquiro sa yahu site dutieraripe taharita tja tiquina apequinare yahu site nemoahye. ³⁷ Sa ye masa tũho maria wahaye, ohõ saha niahye:

—Ijipihiyere tiquiro quehnoano yere. Tũhoeyequinare quehnoano tũhogũ yere. Yahuducu masieñequina gũhare quehnoano yahuducugũ yere Jesu, niahye masa.

8

Cuatro mil masare ihyayere ohoahye Jesu (Mt 15.32-39)

¹ Ti pjere pari turi masa peyequina cahmecoari bato ihyaye marieñequina tiquina ijigũ ihñano Jesu tiquiro buheyequinare pijioahye:

²—Ahriquina masa ihtia deco waro yũhũ mehna iji tuhasari. Sa ye tiquinare pohe mariedare. Tiquina pohe mariedagũ ihñagũ tiquinare paja ihñaja yũhũ. ³ Apequina tiquina mehna cjeña

yoaropu ahtari. “Tiquinapu ujua ahbayequina mahapu borari”, nigu tiquinare ihyaye marieno tiquina ye wahusepua waha duti dueraja. Sa yegu tiquinare pohe oho duaja, niahye Jesu tiquiro buheyequinare.

⁴—¿Duhse ye mari ohõre masa marienopare pãre boca ohoboagari mari? niahye Jesu buheyequina tiquirore.

⁵—¿Nohope paca pã pacare cuoajari masa? ni sinituahye Jesu.

—Siete pã paca ijire, niahye tiquina.

⁶ Sa yero tiquiro masare yehpapu duji duti, siete pã pacare ne, Cohãcjũre “Quehnoare”, niahye. Sa ni tuhasa, ti pacare nuha, tiquiro buheyequinare oho, masare iti dutiahye. Tiquiro sa dutiri bato tiquiro buheyequina pehe pãre masare itiahye. ⁷ Sa ye wahi gũhare meheñequinagã cuoahye tiquina. Sa yero tiquinare Cohãcjũre “Quehnoare”, ni, wahi gũhare iti dutiahye. ⁸ Tiquina iti tuhasagũ tiquina ihyaye, yapi yuhduu wahahye. Tiquina ihya duharire siete puhuse waro ne cahmecoa wahpo dapoahye tiquina. Tiquina cuatro mil masa ijiahye. ⁹⁻¹⁰ Sa ye tuhasa Jesu masare cohe tiahye. Cohe ti tuhasa tiquiro buheyequina mehna yucusapu sajãhye. Sajã tuhasa Dalmanuta wame tiri maca cahapu wahahye.

Fariseo masa Jesure Cohãcjũ tutuaye mehna ye ihño dutiahye

(Mt 16.1-4; Lc 12.54-56)

¹¹ Sa ye fariseo masa wihi, Jesu mehna cahme duase tutuahye. Tiquina Jesure Cohãcjũ tutuaye

mehna ye ihño dutiye, tiquiro ye ihño masiedagũ ihña duamahye. ¹² Tiquina sa dutigũ tũhoro Jesu tutuaro bujma witi pihopũri, jeri sajãedaro, ohõ saha niahye:

—¿Musa yojopu cjãna duhse yena musa Cohãcjũ tutuaye mehna ye ihñoñene ihña duajari? Potota niita niaja musare. Yojopu cjãnare musare Cohãcjũ tutuaye mehna ne ye ihñosi yũhũ, niahye Jesu.

¹³ Sa ni tuhasa waha, pari turi yucũsapu sajã, ape sie pahrẽpu pehãa wahahye.

Fariseo masa, Herode mehna cjẽna gũhũre tiquina ñañe buheyere yahuahye Jesu (Mt 16.5-12)

¹⁴ Sa wahaye, pãre bo cũ, yucũsapu ihcãriata pãre caoahye tiquina. ¹⁵ Sa yero Jesu cua pesaro mehna yahuahye tiquinare.

—Quehnoano yeya. Fariseo masa, Herode mehna cjẽna gũhũ tiquina ye pãre pugũ yeyere ihñana quehnoano yeya. Cuarĩne ti, ni yahuahye.

¹⁶ Tiquiro sa nigũ tũhoye tiquiro buheyequina pehe tire tiquina basi yahuducuahye.

—Mari pãre mari ne cãhtaeragũ ihñano sa niaga ahriquiro, nimahye tiquina.

¹⁷ Tiquina sa nidire masino tiquinare sinituahye Jesu:

—¿Duhse yena musa pã borire wacũajari musa? ¿Musa masiedajari? ¿Tũhoerajari? ¿Tũho duerajari musa? ¹⁸ ¿Caperi tina ijiepenata ihñedajari musa? ¿Sa yena cahmono tina ijiepenata tũhoerajari musa? ¿Musa ahrire wacũedajari? ¹⁹ ¿Yũhũ ihcã omope paca pã pacare nuha, cinco mil masare yũhũ ohore wacũedajari musa?

¿Tiquina ihya dũharire nohope pũhũsere pã pacare mũsa ne cahmecoa wahpo daporĩ pũhũsere neari mũsa? niahye Jesu tiquinare.

—Doce pũhũse nei, niahye tiquina tiquirore.

²⁰ —¿Sa ye yũhũ siete pã pacare cuatro mil masare yũhũ ohori bato nohope pũhũsere pã pacare mũsa wahpo daporĩ pũhũsere neari mũsa? niahye Jesu.

—Siete pũhũse nei, niahye tiquina tiquirore.

²¹ —¿Sa ihñæpenata quehnoano masiedajari mũsa? niahye Jesu tiquinare.

Jesu caperi bajueriquirore ihñagũ yeahye

²² Sa ye Betsaidapũ tiquina esagũ ihñañe, masa pehe caperi bajueriquirore ne cãhtahye.

—Tiquirore ña peoya, ni tutuaro siniahye tiquina Jesure.

²³ Sa yero Jesu caperi bajueriquiro omocare ñehe, ti maca dũhtũ cahapũ tiquirore tũã cãhye. Topũ ne sa, tiquiro caperire sihco puti, tiquiro omocari mehna tiquirore ña peohye.

—¿Mũhũ ihñagũ bajuajari? ni sinituahye Jesu.

²⁴ Tiquiro sa nigũ tiquiro pehe ihñano ohõ saha niahye:

—Ũmũare ihñaja. Yũhũ sa ihñæpegũta tiquina yucũri tiniñe cjũ yero saha bajure, niahye caperi bajueriquiro.

²⁵ Tiquiro sa nigũ tũhoro Jesu pehe tiquiro omocari mehna tiquiro caperire ña peohye tja. Tiquiro sa ña peori bato caperi bajueriquiro tutuaro tiquiro ihñagũ caperi quehnoano bajuahye. Sa yero ijipihiyere quehnoano ihñahye tiquiro. ²⁶ Sa yero Jesu tiquirore tiquiro ya wũhũpũ ohohye.

—Macapꝰ pūritare wahaeracāhña, niahye Jesu tiquirore.

*Jesu potota Cristo tiquiro ijiyere Cohācjū
ohoriquiro tiquiro ijiyere yahuahye Pedro
(Mt 16.13-20; Lc 9.18-21)*

²⁷ Sa ye Jesu tiquiro buheyequina mehna Cesearea Filipino wame tiri maca cahapꝰ ijiye macaripꝰ waha nemoahye. Topꝰ waharo Jesu sinituahye tiquiro buheyequinare:

—¿Noa boro ijiagari yuhꝰ, masa yuhꝰre tiquina tūhotugū? ni sinituahye tiquiro.

²⁸ Tiquiro sa sinitugū tūhoye yūhtiahye tiquina:

—“Ñu wame yeriquiro ijire”, nine. Apequina “Elia ijire”, nine. Apequina “Cohācjū yere yahu māhtariquina mehna cjāno ijiboaga”, nine, ni yūhtiahye tiquiro buheyequina tiquirore.

²⁹ Tiquiro sa nidi bato Jesu sinitu nemoahye:

—¿Musa pehe tūhotugū noa boro ijiagari yuhꝰ? ni sinituahye tja.

—Muhꝰ Cristo Cohācjū ohorigꝰ ijire, ni yūhtiahye Pedro.

³⁰ Tiquiro sa nigū tūhoro Jesu ohō saha niahye:

—Yuhꝰre “Cristo ijire tiquiro”, ni yahu site niedacāhña apeqinapꝰre, niahye tiquinare.

*Jesu tiquiro yaria masa wijiatiye yahuahye
(Mt 16.21-28; Lc 9.22-27)*

³¹ Sa ye tiquiro buhe dꝰcahye tiquinare.

—Yuhꝰ masꝰ Cohācjū ohorigꝰ ijiaja. Sa yegꝰ tutuaro ñano yūhdugꝰta. Sata waharo cahmene yuhꝰre. Judio masa bucuna, pahia pūhtoa, mari judio masare buheyequina yuhꝰre cahmedaye,

yuhure wejêeta. Tiquina sa wejêgũ ihtia deco wahaboro masa wijiagutja, niahye Jesu tiquinare.

³² Sa nino ne tũho wisiagũ yero marieno yahuro niahye tiquinare. Tiquiro sa nigũ tũhoro Pedro pehe yoa cjũnogã Jesure ne saduca, tiquirore sa ni dutierahye. ³³ Tiquiro sa ni dutieragũ tũhoro Jesu tiquiro buheyequinare majare ihña, tuhtiahye Pedrore.

—Satana yero saha yahuducugũ nine mũhũ. Sa niedacãhña. Mũhũ tũhotuye masa ye ijire. Cohãcjũ ye ijierare, niahye tiquiro Pedrore.

³⁴ Sa ni tuhasa masare tiquiro buheyequina mehna tiquiro cahapũ pijio ohõ saha niahye:

—Ihcãquiro yaquiro iji duaro, tiquiro esa tuharo ye duamedire duhu cãnota. Sa yero yaquiro tiquiro ijiri buhiri ñano yũhdũeperota yuhure duhusi. Sa yero yeere yeducuriquiro ijirota. ³⁵ Masũno tiquiro esa tuharo tiquiro cahmeno sahata yeriquiro pecapũ waharota. Sa yero masũno, yeere sa yeducuro, quehnoañe buheyere sa yeducuro, ijipihtiye decori yũhũ mehna ahmũsepũ ijiducurota. ³⁶ ¿Ihcãquiro masũno ahri yehpa cjẽne ijipihtiyere cœoriquiro pecapũ waharo yabere wapatajari tiquiro? Sa ijiriquiro ne wapataerare. ³⁷ Pecapũ tiquiro jeripohna wahagũ ne dũhse wapa ye wioro basioeraga. Masũno jeripohna ihyo waro ijierare. ³⁸ Yojopũre, ñañequina Cohãcjũre cahmeeñequina tiquina esa tuharo yeri deco ijiro nine. Ihquẽquina yuhure, yũhũ buheye gũhure bũe tisãboaga. Tiquina sa yegũ ihñagũ yũhũ masũ Cohãcjũ ohorigũ quehnoañequina angele mehna yũhũ Pacũ asi

sitero mehna tojoa tagu yuhure bue tisãñequinare
bue tisãgutja yuhu gũhu, ni yahuahye Jesu.

9

¹ Sa ni tuhasa ohõ saha ni nemoahye Jesu:

—Potota niita niaja musare. Ihquẽquina musa
ohõpũre ijina musa yariato pano Cohãcjũ tiquiro
pũhtoro ijiropũre yuhu sajãgũ yuhure ihñanata, ni-
ahye Jesu tiquinare.

Jesu tiquiro pagure comesahye
(Mt 17.1-13; Lc 9.28-36)

² Sa ye seis decori bato Jesu Pedrore, Santiagore,
tiquiro baharo Ñu gũhure uhmuanu canapu
tiquina dihitare piji mujahye. Uhmuanopu esari
bato tiquina ihñonopu tiquiro pagure comesaa
wahahye. ³ Tiquiro suhtiro asi sitero yero saha
yehsero wahahye. Ahri yehpa cjẽna numia suhti
coseyequina numia sa yehseye ye masiedare.
⁴ Sa ye Jesu Elia manano, Moise manano mehna
tiquina yahuducugũ ihñahye tiquina ihtiaro
tiquiro buheyequina. ⁵⁻⁶ Sa ye tiquina tutuaro
cueahye. Sa cuero dũhse ni masiedamehno ohõ
saha nimahye Pedro:

—Puhto, mari ohõ ijigũ quehnoa duare. Ih-
tia wuhugã yenatja. Mũhu ya wuhugã, Moise ya
wuhugã, Elia ya wuhugã yenatja, nimahye tiquiro
Jesure.

⁷ Sa yero tiquina bui ehmeo curua cahmotahye.
Sa cahmotagũta ehmeo watoapu nino ca tahye:

—Ahriquiro yuhu macu yuhu cahñiquiro ijire.
Tũhoya tiquirore, nino ca tahye.

⁸ Sa nigũta Pedro gũhũ ihñamahye. Jesu dihitare ihñahye. Tiquina ihñariquina pehe mariedahye. ⁹ Sa yero cunũpũ tiquina dijia tagũ Jesu tiquinare yahuahye:

—Mianogã yũhũre sa wahaire apequinare yahueracãhña. Yũhũ masũ Cohãcjũ ohorigũ yũhũ yaria masa wijiari bato tire apequinare yahuya mũsa, ni yahuahye tiquiro.

¹⁰ Sa ye tiquiro dutiriro sahata tiquina ihñarire yahuerahye apequinare. Sa ye tiquina basi ohõ saha ni sinitu yahuducuahye:

—¿Yũhũ yaria masa wijiari bato”, nino dũhse nino niari tiquiro? ni, yahuducuahye tiquina.

Sa ye Jesure ohõ saha ni sinituahye:

¹¹ —“Cristo tiquiro ahtato pano Eliare ahta mũhtano cahmene”, nine mari acaye judio masare buheyequina. ¿Dũhse ijiro boro sa niagari tiquina? ni sinituahye tiquina tiquirore.

¹²⁻¹³ Jesu yũhtiahye:

—Ijirota ijire. Eliare ahta mũhta dutiri Cohãcjũ, ijipihtiyere quehno mũhtatiquirore. Yũhũ masũ Cohãcjũ ohorigũ peye tahari ñano yũhdũgũta. Apequina yũhũre cahmedaye, ñano yeeta. ¿Dũhse ijiro boro tire sa ni ojoari, mũsa tũhotugũ? Sa yegũ ahrire niitja mũsare: Elia wihi tuhasari. Tiquiro sa wihiepegũta tiquina cahmediro saha tiquirore ñano yeahye. Sata ni ojoahye tiquirore, niahye Jesu tiquinare.

*Jesu coã wahmũa cãhtariquirore yũhdũoahye
(Mt 17.14-21; Lc 9.37-43)*

14 Sa ye dijia ta, apequina buheyequina cahapꝰ esa, peyequina masare ihñahye. Tiquiro buheyequina pehe judio masare buheyequina mehna cahme dꝰse tutuaye niahye. 15 Sa ye Jesu gũhꝰ tiquina dijia tagũ ihñañe, ijipihtiyequina masa acꝰa waha, tiquiro cahapꝰ oma cãa wahahye. Tiquiro cahapꝰ esaye,

—¿Ahtajari? niahye tiquirore.

16 —Ahtaja, ni tuhasa,

—¿Dꝰhse ni cahme dꝰse tutuana niari mꝰsa tiquina mehna? ni sinituahye Jesu tiquiro buheyequinare.

17 Tiquiro sa ni sinitugũ tꝰhoro, masa watoa ducuriquiro yahuahye tiquirore:

—Buhegꝰ, yꝰhꝰ macꝰre watĩno cꝰoriquirore mahꝰre ne cãhtami. Watĩno pehe tiquirore yahuducu dutierare. 18 Yꝰhꝰ macꝰre tiquiro ñehegũ yehpapꝰ bora, bahque diho, bahaa wahae tiri tiquiro. Sa waharo sahpo tua wahae tiri. Sa yegꝰ mahꝰ buheyequinare watĩnore cohã dutimi. Yꝰhꝰ sa dutiepegũta tiquina cohã masiedari watĩnore, ni yahuahye Jesure.

19 Tiquiro sa nigũ tꝰhoro Jesu ohõ saha niahye tiquinare:

—Ne, yꝰhꝰre wacũ tutuerare mꝰsa. Yoari pje mꝰsare buhemaja yꝰhꝰ. ¿Noho puno yoari pje yꝰhꝰre mꝰsa cariboajari? Tiquirore ne cãhtaya yꝰhꝰre, niahye Jesu.

20 Tiquiro sa nigũ tꝰhoye watĩno cꝰoriquirore Jesu caha ne cãhtahye. Tiquina ne wihigũ ihñano watĩno pehe coã wahmꝰa cãhtariquirore yehpapꝰ doque quehe sa, tunu nanaregũ yeahye. Sa yero sahpo tuaa wahahye.

21 —¿Noho puno yoari pje watĩnore c̄hoajari ahriquiroy ni, sinituahye Jesu pehe tiquiro pacurore.

—Nijinogã ijirop̄ta tiquirore c̄ho d̄ucari. 22 Sa yero watĩno pehe tiquirore pecap̄, acop̄ cohã wejẽmedi. Sa yeḡu m̄h̄u ye masiḡu usãre paja ih̄ña, yedohoya, niahye tiquiro pacuro Jesure.

23 Tiquiro sa nigã t̄horo ohõ saha niahye Jesu:

—¿“M̄h̄u ye masieḡu ijire”, niajari m̄h̄u ȳh̄ure? Ȳh̄ure m̄h̄u wacũ tutuagũ ih̄ñano, Cohãcjũ ijipihtiyere ye peho masine, m̄h̄ure yedohoro, niahye Jesu.

24 Tiquiro sa nigãta coã wahm̄a cãhtariquiroy pacuro ohõ saha ni sañuducuahye:

—M̄h̄ure wacũ tutuaja. Ȳh̄u wacũ tutueragũ ih̄ñaḡu ȳh̄ure yedohoya m̄h̄ure ȳh̄u wacũ tutuato saha, niahye tiquiro.

25 Sa yero masa peyequina tiquina cahap̄ oma cãhta, tiquina cahmecoagũ ih̄ñano, Jesu watĩnore ohõ saha ni tuhtiahye:

—M̄h̄u yahuducu dutieḡu, t̄ho dutieḡu ahriquiroy mehna ijiriḡu wahaya. Sa wahaḡu tiquirore pari turi cariboeracãh̄ña, niahye Jesu.

26 Tiquiro sa nigã t̄horo watĩno sañuducu, coã wahm̄a cãhtariquiroy yehpap̄ doque quehe sa tunu nanaregũ ye, wahahye. Tiquiro sa yegũ coã wahm̄a cãhtariquiroy yariariquiroy yero saha wahahye.

27 —Tiquiro yariaa wahare, nimahye masa peyequina.

Tiquina sa niepegãta Jesu pehe tiquiro omocare ñehe, tiquirore wahcõahye. Tiquiro sa wahcõgũ wahcãhye tiquiro pehe. 28 Came Jesu gũh̄u w̄h̄ap̄u

tiquina saǰã sagũ tiquiro buheyequina tiquirore sinituahye:

—¿Dũhse yena usã pehe watĩnore cohã masieda-yari, mũhũ tũhotugũ? ni sinituahye tiquina.

²⁹ —Ahriquiro boro watĩnore cohã duana Cohãcjũre tutuaro sinino cahmene mũsare, ni yũhtiahye Jesu tiquinare.

Pari turi Jesu tiquiro yaria masa wijiatiye yahuahye

(Mt 17.22-23; Lc 9.43-45)

³⁰ Sa ye topũ ijiriquina waha, Galilea yehpapũ esa, yũhdũa wahahye. Topũ tiquina waharire apequina masigũ cahmedahye Jesu tiquiro yequinare buhero taro. ³¹ Topũ esaro tiquiro buheyequinare buheahye. Ohõ saha ni buheahye:

—Yũhũ masũ Cohãcjũ ohorigũ ijiája. Masa yũhũre ñehe, apequinapũre yũhũre ohoeta. Tiquina sa ohori bato yũhũre wejẽeta. Tiquina sa wejõrigũ ijiepegũta ihtia deco wahaboro masa wijiagũtja, niahye tiquinare.

³² Tiquiro sa nigũ tũhoye tiquina quehnoano tũho ñehedahye. Sa ye cueye, tiquirore tire sinitu nemoedahye.

Jesu buheyequina tiquina mehna cjãnore pũhto sõ duaye nimahye

(Mt 18.1-5; Lc 9.46-48)

³³ Sa ye Capernaupũ tiquina esari bato wũhũpũ tiquina ijigũ Jesu pehe sinituahye tiquinare.

—¿Mahapũre ahtana, dũhse ni yahuducu cãhtana niari mũsa? ni, sinituahye tiquinare.

34 Tiqairo sa sinitugã tiquina yuhtierahye. Mahapure ahtaye, cahme ohõ saha ni yahuducu cãhtaye niahye:

—¿Mari mehna cjanore diqairo pehere mari puhtoro sõnatari mari? ni yahuducuye niahye mahapure ahtaye.

35 Sa ye tiquina sa nidire bæ tiye Jesure yuhtierahye. Tiquina sa yuhtieragã ihñano Jesu nuju sa, tiqairo buheyequinare doce buheyequinare pijio ohõ saha niahye:

—Musa puhtoa iji duana ijipihtiequina masa tiquina cahacjana ijiro cahmene musare. Sa yena ihyo ijina ijipihtiequina docapu ijinata musa, niahye Jesu tiquinare.

36 Sa nino nijinogãre tiquina watoa duhu do-coahye. Duhu doco tuhasa tiqirogãre ne wua, ohõ saha ni yahuahye:

37 —Yeere ye duana ahriqirogãre musa cahmena, yuhu gãhure cahmene musa. Sa yena yuhure cahmena, yuhure ohoriquiro mari Pacu gãhure cahmene musa, niahye Jesu tiquinare.

Marine ihña tuhtiriquiro ijieraro, mari mehna cjanõ ijire

(Mt 10.42; Lc 9.49-50)

38 Came Ñu ohõ saha niahye Jesure:

—Buhegu, mahu wame mehna watãre cohãriquirore usã ihña. Mari mehna cjanõ tiqairo ijieragã ihñana tire tiquirore ye dutierahti usã, niahye tiquina.

39 Tiquina sa nigã tãhoro Jesu tiquinare yahuahye:

—Sa niedacãhña m̄sa tiq̄uirore. Ihcãquiroy ūhu wame mehna Cohãcjũ tutuaye mehna yero, came ūhure ñano ni yahuducu masiedare. ⁴⁰ Marine ihña tuhtiriquiro ijieraro, tiq̄uiro mari mehna cjãno ijire. ⁴¹ M̄sare potota nii niaja. Yeequina m̄sa ijigũ ihñañe apequina m̄sare tiquina yedohogũ ihñano Cohãcjũ tiquinare quehnoano yerota. Acore m̄sare tiquina mehenogã sihõgũ tiquinare quehnoano yerota Cohãcjũ tiquina sa yerı wapa, niahye Jesu tiquinare.

*Ñañene yegũ cuarĩne
(Mt 18.6-9; Lc 17.1-2)*

⁴² Sa yero Jesu yahu nemoahye:

—Ahriquirogã yero saha ijiriquirore ūhure wacũ tutua d̄cariquiore yahuḡtja m̄sare. Apequiroy ahriquirogã yero saha ijiriquirore ñañene ye dutiro tiq̄uiro ña ūhd̄aro ūhd̄rota. Ihcãquiore tiq̄uiro wam̄ap̄ pajiria ut̄are d̄hte yo, pajiri map̄ tiq̄uirore tiquina cohãgũ ñano wahaboaga tiq̄uiro. Sa ijiepegũta ahriquirogã yero saha ijiriquirore ñañene ye dutiriquiro tiq̄uiro pehe pajiri map̄ tiquina cohãriquiroy ūhd̄oro ñano ūhd̄rota. ⁴³⁻⁴⁴ M̄hu omoca mehna ñano yegũ ti omocare m̄hu d̄te cohãboriro saha ti m̄hu ñano yeye pehere duhuya. Tire duhueragu pecap̄ wahaḡta. Top̄re ne peca yatierare. Sa ye becoa ne yarierare. M̄hu omocare cohãgũ ti si dihita butiboaga. Sa yegũ m̄hu pehe sa bajuri turu ijiepegũta came Cohãcjũ mehna ijiḡta. P̄na omoca mehna pecap̄ wahagũ m̄hu sa wahagũ ña ūhd̄aboaga. Sa yegũ ti m̄hu ñano yeye pehere duhuya. ⁴⁵⁻⁴⁶ M̄hu dahrocã

mehna ñano yegu ti dahpocã gãhure m̃h̃u dute cohãboriro saha ti m̃h̃u ñano yeye pehere duhuya. Tire duhueragu pecaru wahaguta. Topure ne peca yatierare. Sa ye becoa ne yarierare. M̃h̃u dahpocãre m̃h̃u cohãgũ ti si dihita butiboaga. Sa yegu sa bajuri turu ijiepeguta came Cohãcjũ mehna ijiguta. Pua dahpocã mehna pecaru wahagu m̃h̃u sa wahagũ ña yuhduaboaga. Sa yegu ti m̃h̃u ñano yeye pehere duhuya. ⁴⁷⁻⁴⁸ M̃h̃u capea mehna ñano yegu tiare ore we m̃h̃u cohãboriro saha ti m̃h̃u ñano yeye pehere duhuya. Tire duhueragu pecaru wahaguta. Topure ne peca yatierare. Sa ye becoa ne yarierare. Tiare m̃h̃u cohãgũ tia dihita butiboaga. Ihcã capea mariedapeguta came Cohãcjũ mehna ijiguta. Pua capea mehna pecaru wahagu m̃h̃u sa wahagũ ña yuhduaboaga. Sa yegu ti m̃h̃u ñano yeye pehere duhuya.

⁴⁹ 'Ahri yehparu ijina ñano yuhduanata m̃sa. Pecaru mari ujũgũ marine purĩno saha ñano yuhduanata m̃sa. ⁵⁰ Moa quehnoano ocare. Moa ocaeragũ ti moare ocagũ yero basioerare. Moa ocaeraro ti moa ne quehnoaedare. Ti moare duhsero basioerare. Sa ijigũ ihñana ti moare cohãno cahmene. Moa quehnoano ti ocaro saha m̃sa gãhu masa quehnoana ijiya. Sa yena apequina mehna quehnoano mehna ijiya, ni yahuahye Jesu tiquinare.

10

*Tiquina namosãnumiare cohãñene yahuahye Jesu
(Mt 19.1-12; Lc 16.18)*

¹ Sa ye tiquiro topu ijiriquiro waha, Judea yehpa cahapu esa, Jordã wame tiri ma ape sie pahrẽpu esahye. Topu tiquiro esagũ ihñañe masa peyequina tiquiro cahapu cahmecoahye tja. Tiquina sa cahmecoagũ ihñano to pano tiquiro buheriro sahata pari turi buheahye tja. ² Tiquiro sa buheri watoa fariseo masa wihiahye. Jesure ñano tiquiro yahuducugũ taho duamahye tiquina. Sa taho duaye tiquina Jesure sinituahye.

—¿Mari namosãnumiare cohãgũ quehnoabogari? ¿Mari dutiye pehe sata ye dutiajari, mahu tãhotugũ? ni sinituahye tiquina.

³ —¿Dahse ye dutiajari to Moise musare tiquiro cãri? ni yãhtiahye Jesu.

⁴ —“Pãpera pũre musa cohãñene yahuyere ojoana musa namosãnumiare cohã masine”, niahye Moise, ni yãhtiahye fariseo masa pehe.

⁵ Tiquina sa nigũ tãhoro ohõ saha ni yahuahye Jesu:

—Cohãcjũ dutiyere musa ye dueragũ ihñano sa ni ojoahye Moise. ⁶ Tiquiro sa ni ojoari ijiepegũta ahri yehpare bajumehnediquiro amano, numino gũhare yeahye. ⁷ Sa yero amano tiquiro pacusumãare cohã wijia, tiquiro namono mehna ijirota. ⁸ Sa ye tiquina puaro ijiepetã ihcã pagu yero saha ijire. Sa ye tiquina puaro yero saha ijierare. Ihcã pagu yero saha ijiye nine. ⁹ Cohãcjũ tiquiro omoca dũhte dutiriquina ijire. Sa ye tiquinare cahme duhueraro cahmene, niahye Jesu tiquinare.

¹⁰ Sa ni tuhasa tiquiro buheyequina mehna wuhupu sajã wahahye. Wuhupu sajã sa, tiquina namosãnumiare cohãñene tiquiro buheyequina

sinituahye tja tiquirore. ¹¹ Tiquina sa sinitugã tiquiro yãhtiahye:

—Tiquiro namonore cohãriquiore apecorore namo tiro, apecoro mehna ñano yeriquiro ijire. Sa yero tiquiro cohãricorore ñano wahagã yero nine. ¹² Sa yero numino pehe ticoro manãnore cohãno, apequiore manã tiro, tiquiro mehna ñano yericoro ijire, niahye Jesu tiquinare.

Macanagã ye ijiatire Cohãcjãre sini basahye Jesu (Mt 19.13-15; Lc 18.15-17)

¹³ Sa ye macanagãre Jesure ña peo dutiye tehe tiquinagãre Jesu cahapã ne cãhtaye niahye. Tiquina sa yegã ihñañe tiquiro buheyequina pehe tiquinagãre ne cãhtayequinare tuhtiahye. ¹⁴ Tiquina sa tuhtigã ihñano Jesu usuaro, ohõ saha niahye tiquinare:

—Macanagã yãhã cahapã ahtaahro. “Waharĩsa”, niedacãhña tiquinagãre. Tiquinagã Cohãcjãre tiquina pãhtoro tãhoture. Sa ye Cohãcjã tiquiro pãhtoro ijiropãre ahriquinagã yero saha tãhotuyequina ijire topãre. ¹⁵ Ijirota niita niaja mãsa. Ahriquinagã Cohãcjãre tiquina cahmeno saha mãsa pehe cahmedana, tiquiro cahapã wahasi mãsa. Mãsa wahaeragã mãsa pãhtoro ijisi tiquiro, niahye Jesu.

¹⁶ Sa ni tuhasa Jesu macanagãre ne wãa, tiquinagãre ña peoro ohõ saha niahye:

—Ahriquinagã quehnoañequina wahaahro, ni sini basahye Cohãcjãre.

Doeri cjẽ upãro Jesure sinituahye (Mt 19.16-30; Lc 18.18-30)

17 Sa ye Jesu mahapꝰ tiquiro wahaducugũ apequiro pehe oma cã, tiquiro dahpocãri cahapꝰ dũsepe curi mehna quehe sahye tiquirore ño peoro.

—¿Ne, quehnoagꝰ buhegꝰ, yꝰhꝰ ijipihtiye decori Cohãcjũ mehna iji duagꝰ dũhse yegꝰtari yꝰhꝰ? niahye tiquiro Jesure.

18 Tiquiro sa nigũ Jesu yũhtiahye:

—¿Dũhse ijiro boro yꝰhꝰre “Quehnoagꝰ”, ni pisujari mꝰhꝰ? Cohãcjũ dihita quehnoariquiro ijire. 19 Ahri Cohãcjũ dutiyere masine mꝰhꝰ: Masare wejẽdacãhña. Wũana tieracãhña. Yaque-racãhña. Ni mehoedacãhña. Apequina yere ni meho nedacãhña. Mũsa pacũsumũare ño peoya. Ahri dutiyere yero cahmene masare, ni yahuahye Jesu tiquirore.

20 —Buhegꝰ, tire ijipihtiyere coã wahmũa cãhtagꝰ ijigꝰpũta yãhdũdũcaera tii yꝰhꝰ, niahye tiquiro Jesure.

21 Tiquiro sa nigũ tũhoro Jesu pehe tiquirore ihñadoque ohõ, cahñahye. Sa yero ohõ saha niahye:

—Mehenogã dũhsare mꝰhꝰre mꝰhꝰ ye pehoato. Ijipihtiyere mꝰhꝰ yere duagꝰ wahaya. Sa yegꝰ ijipihitiye mꝰhꝰ wapatari niñerure pejecũoyequinare ohoya. Mꝰhꝰ sa yegũ pajiro mꝰhꝰ ye uhmũsepꝰ, Cohãcjũ cahapꝰ ijirota. Mꝰhꝰ sa yeri bato yꝰhꝰ mehna cjũ ijiacꝰ ahtaya, niahye Jesu tiquirore.

22 Tiquiro sa nigũ tũhoro tiquiro pehe peye doreri cjẽ cãoriquiro ijiro tire pejecũoyequinare oho dueraro, bũjũa witi, coera, wahaa wahahye.

23 Tiquiro sa bũjũa witi gũ ihñano Jesu majaredũca sa, tiquiro buheyequinare ihñadoque ohõ, ohõ saha niahye:

—Doeri cǵē c̄oyequina Cohãcǵũ p̄h̄toro ijirop̄are tiquinare waharo basioera cǵũre, niahye tiquinare.

²⁴ Tiquiro sa nigũ t̄hoye tiquina pehe tiquirore t̄ho maria wahahye. Sa ni tuhasa Jesu pari turi yahuahye tiquinare:

—Ȳh̄h̄ acaye, ijipihtiyequina doeri cǵē opana Cohãcǵũre wacũno marieno Cohãcǵũ p̄h̄toro ijirop̄a tiquinare waharo basioerare. ²⁵ Camello pehe awia coper̄a tiquiro sajã duagũ basioerare. Tiquiro sa ijiro ȳh̄d̄oro doeri cǵē c̄oriquirore Cohãcǵũre wacũno marieno Cohãcǵũ p̄h̄toro tiquiro ijirop̄are tiquirore waharo basioerare, ni yahuahye tiquinare.

²⁶ Tiquiro sa nigũ t̄hoye to pano tiquina t̄ho mariariro ȳh̄d̄oro t̄ho maria waha, tiquina basi ohõ saha niahye:

—Yohou, tiquiro nino sahata potota ijigũ ne ihcãquiro mas̄nore ȳh̄d̄oeraboaga Cohãcǵũ, niahye tiquina basi.

²⁷ Tiquina sa nigũ t̄horo Jesu tiquinare ihñadoque ohõ, ohõ saha niahye:

—Masa tiquina esa tuharo quehnoano yeri mehna Cohãcǵũ cahap̄a waha masiedare. Cohãcǵũ pehe masare pecap̄a wahaboriquinare ȳh̄d̄o masine. Tiquiro ijipihtiyere quehnoano ye masi peho cãhre, niahye Jesu tiquinare.

²⁸ Tiquiro sa nigũ Pedro tiquirore ohõ saha niahye:

—T̄horĩña. Ūsã pehe ijipihtiyē Ūsã yere cũ cãh̄ mah̄ mehna wahana tana, niahye tiquiro Jesure.

²⁹ Tiquiro sa nigũta Jesu ohõ saha niahye:

—Ijirota niita niaja m̄sare. Quehnoañe buheyere, yeere yena tana ȳh̄re ño peona tana m̄sa w̄h̄sere, m̄sa bahanare, m̄sa pac̄sum̄are, m̄sa poh̄nare, m̄sa weserire c̄rina ijina, pajiro wapatanata m̄sa yojop̄re. ³⁰ Sa yena m̄sa w̄h̄sere, m̄sa bahanare, m̄sa pac̄s̄num̄iare, m̄sa poh̄nare, weserire, to pano m̄sa c̄oriro ȳhd̄oro yojop̄re peye c̄onata m̄sa. Sa ye arequina m̄sare ñano yeeta. Sa yena camer̄re ape tjurop̄ ijipihtiye decori Coh̄c̄j̄ mehna ijinata. ³¹ Yojop̄re peyequina p̄h̄toa ijiriquina ti p̄er̄re ihyo ijiyequina tojoaeta. Sa ye yojop̄re peyequina ihyo ijiyequina ijiriquina ti p̄er̄re p̄h̄toa comesaeta tja, ni yahuahye Jesu tiquinare.

Pari turi Jesu tiquiro yaria masa wijiatire yahuahye

(Mt 20.17-19; Lc 18.31-34)

³² Sa ye tiquina mahap̄ maja, Jerusal̄p̄ m̄jañe niahye. Jesu tiquina panoḡ h̄m̄ t̄h̄ye. Sa tiquiro h̄m̄ t̄ḡ ih̄ñañe tiquiro buheyequina ih̄ña maria wahahye. Sa ye tiquina bato n̄n̄ t̄riquina pehe cuero mehna n̄n̄ t̄h̄ye. Sa yero Jesu tiquiro buheyequinare tiquina sehsaro neahye tja. Sa yero masa tiquirore d̄h̄se yeatire Jesu yahu d̄cah̄ye tiquinare.

³³ —T̄h̄oya ȳh̄re. Yojop̄re Jerusal̄p̄ w̄hana niaja mari. Top̄ masa ȳh̄ mas̄re Coh̄c̄j̄ ohoriḡre ñehe, arequinap̄re ȳh̄re ohoeta. Pahia p̄h̄toare, mari acaye judio masare buheyequina ḡh̄re ȳh̄re ohoeta. Sa ye ȳh̄re wej̄e

dutieta tiquina. Sa wejë dutiye judio masa ijieye-
quina pehere yũhũre ohoeta. ³⁴ Tiquina sa ohori
bato tiquina pehe yũhũre bujũpe, sihco puti ohõ,
tana, wejëeta. Sa yegũ yũhũ yariari bato ihtia
deco wahaboro masa wijiagũtja, ni yahuahye Jesu
tiquinare.

Santiago, Ñũ mehna Jesure siniahye
(Mt 20.20-28)

³⁵ Sa ye Santiago, Ñũ mehna Jesu cahapũ esaye,
siniahye tiquirore. Tiquina Zebedeo pohne iji-
ahye. Sa ye ohõ saha ni siniahye:

—Buhegũ, usã sinino saha usãre yeya mũhũ, ni-
ahye tiquina Jesure.

³⁶ —¿Dũhse yũhũ yegũ cahmeajari mũsa? niahye
Jesu tiquinare.

³⁷ —Ijipihtiyequina pũtoro ijigũ usãre mũhũ
mehna duji dutiya. Ihcãquiro mũhũ poto pehe,
apequiro mũhũ cũ pehe pehe duji dutiya usãre,
mũhũ mehna pũtoa usã ijiato saha, niahye
tiquina Jesure.

³⁸ Tiquina sa nigũ tũhoro ohõ saha ni yahuahye
Jesu tiquinare:

—Mũsa ñano yũhdũatore masiedapenata sa si-
nine yũhũre. ¿Yojopũre yũhũ ñano yũhdũato saha
mũsa gũhũ ñano yũhdũana ihcãno sahaboagari? ni
sinituahye tiquinare.

³⁹ Tiquiro sa sinitugũ tũhoye tiquina yũhtiahye:

—Ihcãno sahanata, ni yũhtiahye tiquina.

Tiquina sa nigũ Jesu ohõ saha ni yahuahye:

—Yũhũ ñano yũhdũato saha ñano yũhdũanata
mũsa gũhũ. ⁴⁰ Mũsa sa yũhdũanaja mũsa
ijiepegũta, yũhũ mehna dutiatiquinare, yũhũ

mehna dujia tiquinare bese masiedaja yuhh. Ahrire yuhh Pacu pehe quehno tuhasari. Sa ye tiquiro beseatiquina dihita yuhh poto pehe yuhh cū pehe pehe dujieta, niahye Jesu tiquinare.

⁴¹ Sa ye apequina pua omopequina buheyequina Santiago, Ñu ahriquina puaro mehna usuahye tiquina sa sinidire tuhoye. ⁴² Tiquina sa usuagū ihñano Jesu tiquiro buheyequinare pijio ohō saha niahye:

—Cohācjüre masieñequina puhtoa pehe tiquina masare dutiye, usuaro mehna dutire. ⁴³ MUSA pehe ne sa yesi mUSA basi. MUSA mehna cjāno puhtoro iji duaro, ijipihtiyequina tiquiro mehna cjēna cahacjūno ijiro cahmene tiquirore. ⁴⁴ Sa yero ijipihtiyequinare dutiriquiro iji duaro, apequina cahacjūno ijiro cahmene tiquirore. ⁴⁵ Sata ijigū ijiaya yuhh gūh. Yuhh masu Cohācjū ohorigū ijipeguta ahri yehpapu masare yedohogu ahtau. Sa yegu peyequina masa ye buhirire yariagu ahtagu nii. Sa yegu peyequina masare pecapu waboriquinare yuhdugū ahtagu nii. Masare dutipegū ahtagu niedu, niahye Jesu tiquinare.

Bartimeore, caperi bajueriquirore ihñagū yeahye Jesu

(Mt 20.29-34; Lc 18.35-43)

⁴⁶ Sa ye tiquina Jericópu esahye. Sa yero Jesu tiquiro buheyequina, masa peyequina mehna ti macapu ijiyequina tiquina wahagū Bartimeo pehe maha duhtu cahapu dujiahye. Tiquiro Timeo macano caperi bajueriquiro ijiro, decoripe masare niñerure siniducuriquiro ijiyahye. ⁴⁷ Sa

yero topu Jesu Nazare cjũno tiquiro cahapu ahtagũ tũhoro Bartimeo ohõ saha ni sañuducuahye:

—Jesu, Davi munano panami iji turiagu, masare yũhdũoacju, paja ihñaña yũhare, ni sañuducuahye Jesure.

⁴⁸ Tiquiro sa nigũ tũhoye masa peyequina Bartimeore “Dihta mariahña”, ni tuhtiahye tiquina tiquirore. Tiquina sa tuhtigũ tũhoro Bartimeo to pano tiquiro sañuducuro yũhdũo cjũno sañuducu nemoahye tja:

—Jesu, Davi munano panami iji turiagu, masare yũhdũoacju, paja ihñaña yũhare, ni sañuducuahye tiquiro.

⁴⁹ Tiquiro sa ni sañuducugũ tũhoro Jesu pehe esadũca, “Pijiohya tiquirore”, niahye. Tiquiro sa nigũ tiquina pehe caperi bajueriquirore piji cãhye:

—Bucueya. Wahcãdũcaya. Tiquiro mũhare pi-jiore, niahye tiquina Bartimeore.

⁵⁰ Tiquina sa nigũ tũhoro tiquiro bui cã suhtirore tu we cũ, uhpu yũhdũ cã, Jesu cahapu esadũcahye. ⁵¹ Sa yero Jesu sinituahye tiquirore.

—¿Dũhse yũhu yegũ cahmeajari mũhu? niahye Jesu tiquirore.

—Yũhu puhto, yũhare ihñaagũ yeya, niahye caperi bajueriquiro.

⁵² —Wahaya. Mũhu yũhare wacũ tutuagu quehnoa wahare, niahye Jesu tiquirore.

Tiquiro sa nigũta caperi bajueriquiro ihñaa wahahye. Sa quehnoa waharo Jesu mehna mahapu wahaa wahahye.

11

Jerusalēpꝰ esahye Jesu

(Mt 21.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

¹ Sa ye Jerusalēpꝰ tiquina esato panogã Betfagé wame tiri maca cahapꝰ, Betania wame tiri maca cahapꝰ ijidꝰꝰ, Olivo wame tidꝰ cꝰꝰꝰꝰ esa mꝰhtahye. Topꝰ esaro pꝰarore tiquiro buheye-quina mehna cꝰĵenare Jesu ohoro ohõ saha niahye:

² —Si macapꝰ wahaya. Topꝰ esana duita burrogãre tiquina dꝰhte docoriquirogãre bocanata. Apequina pesamehnediquirogã ijiaga. Tiquirogãre bocana, yuta dare pã, ne cãhta basaya yꝰhꝰre. ³ Mꝰsa sa yegũ ihñano burrogã upꝰro “¿Dꝰhsena burrogãre pãjari?” tiquiro nigũ tãhona, ohõ saha ni yꝰhtiya tiquiore: “Mari pꝰhtoro burrogãre cahmedoqueo nidi. Sa yero mianogãta wiarota tiquiro”, ni yahuya tiquiore, ni yahu duti ohoahye tiquiro buheyequinare pꝰarore.

⁴ Tiquiro sa nigũ waha, wꝰhꝰ cahapꝰ ijiri mahapꝰ sopecaha cahapꝰ burrogãre tiquina dꝰhte docoriquirogãre bocaheye. ⁵ Sa ye tiquirogãre yuta dare tiquina pãgũ ihñañe topꝰ ducuyequina sinituahye tiquinare:

—¿Dꝰhse yena tana mꝰsa yuta dare pãjari burrogãre? ni sinituahye tiquina.

⁶ Tiquina sa nigũ tãhoye, tiquina pehe Jesu tiquiro nidiro sahata yahuahye topꝰ ducuyequinare. Tiquina sa yahugũ tãhoye topꝰ ducuyequina pehe “Neahña”, niahye tiquinare. ⁷ Sa ye tiquina burrogãre Jesu cahapꝰ ne sahye. Tiquina ne sari bato tiquirogã bui tiquina suhtire duhu peo tuhasagũ ihñano, Jesu pehe tiquirogã bui mꝰja

pjeahye, waharo taro. ⁸ Sa ye masa peyequina tiquina bui sañañe suhtire tu we ne, maharᵐ seõ cū mᵃhtahye, Jesure ño peoye. Apequina pehe pūri tiye dᵃrᵃrᵃre weseripᵐ tiquina ne cāhtari dᵃrᵃrᵃre maharᵐ cūahye.

⁹ Sa ye tiquiropano wahayequina, tiquiropato ahtayequina mehna ohõ saha ni sañuducuahye:

—Ahriquiropo ño peouhna. Ahriquiropo Cohācjū tiquiropo ohoriquiropo quehnoano ijiaho. ¹⁰ Mari ñecᵃ iji turiariquiropo Davi mᵃnano pᵃhtoro tiquiropo ijiriro saha ahtariquiropo quehnoano ijiaho. Ūhmᵃse cjūnore “Tutuagᵃ ijire”, ni ño peouhna, ni sañuducuahye tiquina.

¹¹ Sa yero Jesu Jerusalēpᵐ esaro Cohācjū ya wᵃhᵃpᵐ sajā saro, ti wᵃhᵃpᵐ ijiyere ijipihtiyere ihña peho cāhye. Ihña tuhasa “Ñamicaharᵐ ijire. Deco cjūnota wahaᵃhna”, nino, Jesu tiquiropo buheyequina doce buheyequina mehna Betaniarᵐ wahahye.

Jesu higueraᵃre yaria dutiahye
(Mt 21.18-19)

¹² Sa ye ape deco tiquina Betaniarᵐ ijiriquina wahaᵃ wahahye. Sa yero Jesu pehe ᵃjᵃa ahbaa waha, yoaropᵐ higuera wame tidare quehnoano pūri tidare ihñano tᵃ dᵃcare macano wahamahye.

¹³ Dᵃca mariedahye. Dᵃca tiri pje ijieraro pūri dihita ijiahye. ¹⁴ Sa yero dᵃca mariedagᵃ ihñano ohõ saha niahye:

—Ahdᵃ dᵃcare masa ne pari turi ihyeracāhdo. Ne dᵃca tieracāhdo, niahye Jesu.

Tiquiropo sa nigᵃ tiquiropo buheyequina pehe tᵃhoahye.

Jesu Cohãcjũ wuhũre Cohãcjũ mehna yahuducuri wuhũ ye dutiahye

(Mt 21.12-17; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)

¹⁵ Tiquiro sa yeri bato tiquina Jerusalẽpũ esahye. Topũ esaro, Jesu Cohãcjũ ya wuhũpũ sajã saro apee boro duayequinare, dúyequina gũhũre cohã wioahye. Sa yero niñeru comesaye mesarire yo wahcõ, ne majare cũ mujahye. Bujuaare duayequina tiquina dujiye pahtari gũhũre sata yeahye. ¹⁶ Sa yero apee borore ne sajã dutierahye masare. ¹⁷ Sa yero Jesu ohõ saha ni buheahye tiquinare:

—Ohõ saha nine Cohãcjũ yere tiquina ojoari pũ: “Ya wuhũ Cohãcjũ mehna yahuducuri wuhũ wame tirota. Sa yero ijipihtiro cjẽna ya wuhũ ijirota”, ni ojoahye Cohãcjũ yere tiquina ojoari pũ. Ti pũ sa niepegũta m̃sa pehe ahri wuhũpũ duana, m̃sa basi cahme yaquere m̃sa, ni buheahye tiquinare.

¹⁸ Tiquiro sa ni buhegũ ijipihtiyequina masa pehe tũho maria wahahye. Sa ye pahia pũhto, usã judio masa buheyequina mehna tiquirore cue niahye. Sa ye tiquina tiquirore wejẽatire wacũ macamahye. ¹⁹ Tiquina sa yegũ ñamicahapũ Jesu tiquiro buheyequina mehna ti macapũ ijiriquina wahaa wahahye.

Higueragũ ñaia wahahye

(Mt 21.20-22)

²⁰ Sa ye bohrearo mahapũ maja taye, higueragũre ihñahye. Tũ nuhcoripũ ñai dũca, ñaia wahahye tũ. ²¹ Tũre ihñano Pedro pehe wacũ, ohõ saha niahye:

—BuhegꞰ, ihñaña. HigueraꞰ mꞰhꞰ yaria dutidꞰ yaria wahaya, niahye Pedro.

²² Tiquiro sa nigũta Jesu yahuahye tiquinare:

—Cohãcjũre wacũ tutuaya mꞰsa. ²³ Ijirota niita niaja mꞰsare. AhdꞰ cꞰnꞰre pajiri mapꞰ mꞰsa cohã dutigũ mꞰsa nidiro saha sa waharota. Cohãcjũre quehnoano mꞰsa wacũ tutuagũ “YꞰhꞰ sinidiro saha waharota”, mꞰsa ni tꞰhotugũ mꞰsa nidiro saha waharota. ²⁴ Sa yegꞰ ahrire yahugꞰtja mꞰsare. Cohãcjũ mehna yahuducuna, tiquirore sinina, “YꞰhꞰ sinidiro saha ohorota yꞰhꞰre”, ni tꞰhotuya. MꞰsa sa yegũ ihñaño Cohãcjũ mꞰsa siniñene ohorota. ²⁵ Sa yena Cohãcjũ mehna mꞰsa yahuducuato pano mꞰsare apequina tiquina ñano yegũ mꞰsa usarire duhuya. MꞰsa sa yegũ ihñaño mari PacꞰ ꞰhmꞰse cjũno mꞰsa ñaño yeri pehere tiquiro gũhꞰ usua duhurota. [²⁶ MꞰsare ñano yeriquinare mꞰsa usua duhueragũ mari PacꞰ gũhꞰ ꞰhmꞰse cjũno mꞰsa ñaño yeri pehere usuaro ne duhusi tiquiro gũhꞰ,] niahye Jesu.

Pahia pꞰhtoa, judio masare buheyequina, bꞰcꞰna mehna Jesu mehna cahme dꞰse tini wiahye (Mt 21.23-27; Lc 20.1-8)

²⁷ Tiquiro sa nidi bato tiquina JerusalẽꞰ wahahye tja. Sa ye Jesu Cohãcjũ wꞰhꞰꞰ tiquiro tinigũ ihñaño pahia pꞰhtoa, usã judio masare buheyequina, bꞰcꞰna gũhꞰ tiquiro cahapꞰ esaye, tiquirore sinituahye:

²⁸ —¿DꞰhsegꞰ canꞰre sa yeari mꞰhꞰ? ¿Noa mꞰhꞰre tire sa ye dutiari? ni sinituahye tiquina Jesure.

²⁹ Tiquina sa nigũ Jesu yꞰhtiahye:

—Musa pehere sinitu m̄htaḡtja. Quehnoano ȳh̄re m̄sa ȳhtiḡ m̄sare yahuḡtja ȳh̄ ḡh̄. ³⁰ ¿Ñu masare tiq̄iro wame yeḡ noa boro pehe tiq̄irore wame ye dutiyari, m̄sa t̄hotuḡ? ¿O Coh̄cj̄ dutierayari? ¿O masa pehe tiq̄irore dutiyari, m̄sa t̄hotuḡ? ni sinituahye tiq̄inare.

³¹ Tiq̄iro sa niḡ tiq̄ina pehe tiq̄ina basi oh̄ saha n̄ahye:

—¿D̄hse ni ȳhtinatari mari? “Coh̄cj̄ Ñure dutiri jiri”, mari niḡ, “¿D̄hsena Coh̄cj̄ Ñure tiq̄iro dutiepeḡta tiq̄irore t̄ho duerari m̄sa?” niboaga Jesu marine. ³² Sa yero “Ñu tiq̄iro wame yeḡ Coh̄cj̄ pehe tiq̄irore dutierari jiri”, mari niḡ masa pehe usueta mari mehna, n̄ahye tiq̄ina basi.

“Potota Ñu Coh̄cj̄ yere yahu m̄htariq̄iro ijire”, ni t̄hotue t̄ahye masa pehe. Sa ye pahia p̄h̄toa, us̄a judio masare buheyequina, b̄c̄na mehna tiq̄inare cue n̄ahye. ³³ Sa ye tiq̄ina Jesure oh̄ saha ni ȳhtiahye:

—Ñure wame ye dutiriq̄irore us̄a masiedaga, n̄ahye tiq̄ina Jesure.

—Ti pje p̄rita ȳh̄ ḡh̄ ahrire ȳh̄ yerire dutiriq̄irore yahueraja m̄sare, n̄ahye Jesu tiq̄inare.

12

Ñ̄nequina dahra cohteyequina quitire yahuahye Jesu

(Mt 21.33-46; Lc 20.9-19)

¹ Sa ye Jesu tiq̄iro t̄hotuye mehna oh̄ saha ni queoye mehna buhe d̄cahye tiq̄inare.

—Wese upuro uhse darire oteahye. Ote tuhasa, sahrĩnore doco, uhserere tiquina cũhta matoati copere sehe, uhmari wuhgã dahreahye tiquiro. Sa yero ti wesere apequinare ihcã pehe pahma cũno, ti wesere cohte dutiahye. Cohte duti tuhasa ape siepu wahaa wahahye tiquiro. ² Came uhse ñidi pje ijigã wese upuro tiquiro cahacjãnore wese cjẽ tiquiro ya pahma cjẽ dũcare ne dutiro ohomahye. ³ Sa ye wesere cohteyequina pehe tiquiro cahacjãnore ñehe, quẽahye tiquirore. Sa ye tuhasa tiquiro cahacjãnore uhse tũhorine ohorapeta tojoa dutiahye tiquirore. ⁴ Sa yero wese upuro apequiro tiquiro cahacjãnore ohomahye tja. Sa ye cohteyequina pehe tiquiro dapure cami dahre, ñano yeahye tiquina tiquirore. ⁵ Sa yero apequiro pehere tiquiro ohogã cohteyequina tiquirore wejẽahye. Peyequina apequina gũhure sa dihita ye mujahye. Apequina pehere quẽ, apequina pehere wejẽahye tiquina.

⁶ Sa yero wese upuro macũno dihita dũhsahye. Tiquiro cahĩniquiro ijiahye. Sa yero tiquiro macũnore ohoahye, “Yũhu macũ pehere ño peoeta”, nino. ⁷ Tiquiro sa ni tũhotuepegãta cohteyequina tiquina basi ohõ saha ni yahuducuahye: “Wese upuro macũno ijire ahriquiro. Tiquirore wejẽihna mari. Sa yero ahri wese mari ya wese tojoarota”, nimahye tiquina basi. ⁸ Sa niñe tiquirore ñehe, wejẽ, wese dũhtũ cahapũ ne cã, cohã cãhye tiquina tiquirore.

⁹ ¿Ne wese upuro ahtaro dũhse yerotari tiquiro wesere cohteyequinare, mũsa tũhotugũ? Ohõ saha yerota tiquinare: Tiquiro tiquinare wejẽno, apequina pehere wesere cohte dutirota.

10-11 ¿Cohãcjũ yere tiquina ojoari pũre ahrire buherari m̄sa? Ohõ saha ni ojoahye:

Ahriquiroy Cristo utã yero saha ijire. Utãre wãhure dahreyequina tiquina cohãno saha masa tiquiore cohãeta. Tiquina sa cohãepẽgũta yojopure wãhure dahreyequina wãhure yeye, tiquina cũ m̄htaria utãre tiquina cũno saha Cohãcjũ tiquiore pũhtoro sõri. Cohãcjũ pehe ahrire yeri. Tiquiroy sa yegũ ihñana, “Quehnoa yãhdũare”, ni tãhotuaja mari, ni ojoahye panopure.

¿Tire ne buherari m̄sa? ñahye Jesu tiquinare.

¹² Tiquiroy sa nigũ tãhoye pahia pũhtoa, usã acaye judio masare buheyequina, bũcana mehna ohõ saha ni tãhotuahye: “Jesu wesere cohteyequina quti mehna marine tuhtiro nine”, ni tãhotuahye. Sa ni tãhotuye Jesure ñehe duamahye. Sa ñehe duepeta masare cue ñahye. Sa cueye tiquiore cohã cãa wahahye.

Fariseo masa, Herode ya curua cjẽna mehna gobierno cjẽ wapare sinituahye Jesure

(Mt 22.15-22; Lc 20.20-26)

¹³ Waha, tiquina fariseo masare, Herode ya curua cjẽna gãhure Jesure sinitu dutiye ohoahye tja. Jesu ñano tiquiroy yãhtigũ ye duamahye tiquina, tiquiore yahusãñe tehe. ¹⁴ Sa ye Jesu cahapũ esaye, tiquiore ñiji sio sinitumahye:

—Buhegũ, poto yahuducugũ, ni mehoñe mariegũ m̄hũ ijigũ masiaja usã. Cohãcjũ yere queoro m̄hũ yahugũ gãhure masiaja usã. Sa yegũ ihcãquiroy pũhtoro waro ijiepegũta tiquiroy gãhure dóyaro marieno potota yahure m̄hũ. Sa yegũ usãre

yahuya. ¿Roma cǵano ijipihtiyequina pǵhoro yere marine wapa yero cahmeajari, mahǵa tǵhotugǵ? ¿Mari dutiye wapa ye dutiajari, mahǵa tǵhotugǵ? ni sinituahye tiquina Jesure.

¹⁵ Tiquina sa sinitugǵ tǵhoro tiquina ñano ye duayerere masino Jesu ohǵ saha ni sinituahye tiquinare:

—¿Dǵhse yena yǵhǵ ñano yahuducugǵ tǵho dua-jari masa? Yojopǵre niñeru cjoere ne cǵhtaya. Ti cjoere ihñǵhna, niahye Jesu tiquinare.

¹⁶ Tiquiro sa nigǵ tǵhoye tiquina pehe ihcǵ cjoere ne cǵhtahye. Tiquina ne wihigǵ Jesu sinituahye tiquinare:

—¿Noa boro queoye wahñajari ahri cjoere? ¿Noa boro wame wahñajari? ni sinituahye tiquiro.

—Cǵsar, masa ijipihtiyequina pǵhoro queoye, tiquiro wame gǵhǵ wahñare, ni yǵhtiahye tiquina.

¹⁷ Tiquina sa nigǵ Jesu yahuahye tiquinare:

—Ti pje pǵrita masa ijipihtiyequina pǵhoro yere tiquiro pehere ohoya. Cohǵcjǵ yere Cohǵcjǵ pehere ohoya, ni yahuahye Jesu.

Tiquiro sa nigǵ tǵhoye tǵho maria wahahye.

Cohǵcjǵ tiquiro masoatire yahuahye Jesu saduceo masare

(Mt 22.23-33; Lc 20.27-40)

¹⁸ Sa ye ihquǵquina saduceo masa Jesu cahapǵ wihiahye. Saduceo masa pehe “Cohǵcjǵ yariariquinare masosi”, ni tǵhotuyequina ijiahye.

¹⁹ Sa ye tiquina ohǵ saha niahye tiquirore:

—Buhegǵ, ohǵ saha ni buheahye Moise: “Ihcǵquiro wahmino namo tiriquire pohna mariedaperota yariagǵ ihñano tiquiro bahǵrore

tiquiro wahmino namono ijiricorore n̄oano cahmene. Sa yero wahmino m̄nano tiquiro pohna tiboro saha pohna tiro cahmene tiquiro bah̄rore. Sa ye tiquiro pohne tiquiro wahmino m̄nano pohne yero saha ijieta”, ni ojoahye Moise, niahye tiquina Jesure.

²⁰ Tire ni tuhasa, ahri quitireta yahu nemoahye Jesure:

—Ihc̄aquiros mas̄no ijiahye. Seis bahana tiahye. Tiquiro wahmino pehe namo ti, pohna mariedaperota yariaa wahahye. ²¹ Sa yero apequiros tiquiro bah̄ro ḡh̄u tiquiro wahmino namono ijiricorore c̄omahye. Tiquiro sa n̄oari bato tiquiro wahmino yero saha pohna mariedaperota yariaa wahahye tja. Sa yero ahriquiros bah̄ro tiquiro wahmino m̄nano yero saha pohna mariedaperota yariaa wahahye. ²² Sa dihita wahahye ihc̄aquiros pohne waro. Ne pohna mariedapeta yaria p̄htia wahahye tiquina. Tiquina namono ijiricoro ḡh̄u tiquina batota yariaa wahahye. ²³ ¿Ne, Coh̄ãcj̄ũ ijip̄htiyequinare yariariquina m̄nare tiquiro masoḡũ diquiros namono pehe ijiricorotico? Tiquina ijip̄htiyequina ticorore namo tiriquina m̄na ijiahye. ¿Sa yero diquiros namono pehe ijiboagari ticoro pototi? ni sinituahye tiquina.

²⁴ Jesu ȳhtiahye tiquinare:

—Coh̄ãcj̄ũ yere tiquina ojoari p̄ure, tiquiro masiñe ḡh̄ure ne masiedare m̄sa. Sa yero m̄sa t̄hotuye pehe ne poto ijierare. ²⁵ Yariariquina m̄na tiquina masa m̄jari bato angele yero saha ijire. Namu marieñequina, man̄u marieñe numia ijire top̄ure. ²⁶ Yariariquina m̄na tiquina

masa wijiato pehere masare yahugutja: Tire Moise quehnoano yahu pehoahye. Mehenagã ujãri quitire ohõ saha ni yahuahye tiquiro: “Yuhã Abrahã, Isaac, Jacob tiquina pãhto tjiaja”, ni yahuri Cohãcjã yuhure”, ni ojoahye Moise tiquiro ojoari pũpũ. ²⁷ Tiquina yariari bato “Tiquina pãhto tjiaja”, ni yahuahye Cohãcjã. Sa nieperota yariariquina mũana pãhtoro ijierare Cohãcjã. “Tiquina pãhto tjiaja”, tiquiro niñe mehna catiyequina tiquina ijigũ masiaja mari. Tiquiro catiyequina pãhtoro ijire. Sa yena “Yariariquina masasi”, ni tãhotuna potota tãhotuerare mũasa, niahye Jesu tiquinare.

*Quehnoa yũhdũro dutirore yahuahye Jesu
(Mt 22.34-40)*

²⁸ Sa ye ihcãquiro usã acaye judio masare buheyequina mehna cjũno tiquina cahapũ wihi, tiquina cahme yahuducugũ tãhoahye. Jesu quehnoano yũhtiyere tãhoro sinituahye tiquirore.

—¿Cohãcjũ ye dutiro quehnoa yũhdũari dutiro noho pehe ijiajari, mũhũ tãhotugũ? ni sinituahye tiquiro Jesure.

²⁹ Jesu tiquirore yahuahye:

—Ahri dutiro ijire apeye dutiye bui quehnoa yũhdũari dutiro: “Israe masa, tãhoya. Cohãcjũ mũasa pãhtoro yũhũ ihcãta ijiaja. ³⁰ Tutuaro mũasa jeripohnari mehna, quehnoano mũasa wacũñe mehna, mũasa tutuaye mehna yuhure cahĩña”, nine Cohãcjã. ³¹ Ahri dutiro bato apero dutiro quehnoano ijire. “Mũhũ basi mũhũ cahĩno saha mũhũ cahapũ ijiiyequina gũhure cahĩña”, nine

Cohãcjũ. Ahri p̄aro dutirota ijipihtiye apeye dutiye ȳhd̄oro ijire, ni yahuahye Jesu tiquirore.

³² Tiquiro sa nigã judio masare buheriquiro ohõ saha niahye:

—Sa tjire. Buhegũ, potota nine m̄hũ. Cohãcjũ ihcãquiota ijire. Apequiro tiquiro yero saha ijiriquiro mariedare. M̄hũ niñe potota ijire.

³³ Cohãcjũre tutuaro mari jeripohnari mehna, mari wacũñe mehna, mari tutuaye mehna tiquirore cahño cahmene marine. Ȳhũ caha ijিয়েquinare ȳhũ basi ȳhũ cahño saha tiquina gũhare cahño cahmene ȳhare. Wahiquinare wejẽ ujã m̄o mari ohori mehna mari ño peogũ quehnoarĩmene. Ahri ȳhd̄oro Cohãcjũre, masa gũhare mari cahñe quehnoa ȳhd̄are. M̄hũ sa niñe ijirota ijire, niahye judio masare buheriquiro Jesure.

³⁴ Tiquiro sa quehnoano ȳhtigũ t̄horo Jesu yahuahye tiquirore:

—Mehenã d̄hsare m̄hare Cohãcjũre m̄hũ quehnoano masiato, niahye tiquirore.

Tiquiro sa nigã t̄hoye apequina cueye, ne sinituerahye Jesure.

Cristo Davi m̄nano p̄horo ijire

(Mt 22.41-46; Lc 20.41-44)

³⁵ Sa ye Cohãcjũ w̄h̄p̄u buhero ohõ saha niahye Jesu:

—“Cristo Davi m̄nano panamino iji turiariquiro ijire”, ni buhere mari acaye judio masare buheyequina. ¿D̄hse niñe sa ni buheajari tiquina? ³⁶ Davi tiquiro basi Esp̄ritu Santo tiquiro dutiriro sahata ohõ saha ni yahuahye:

Cohãcjũ yũhũ pũhtorore ohõ saha nidi: “Ohõpũ yũhũ poto pehe dujiya. Sa yegũ mãhũre ihña tuhtiyequinare mãhũre yũhdũdũca basagũtja yũhũ”, nidi Cohãcjũ yũhũ pũhtorore, ni ojoahye Davi mũnano.

³⁷ Sa ni ojoaro Davi mũnano pũhtoro tiahye Cristore. ¿Davi mũnano Cristo ñecũno mũnano iji turiariquiro ijieperota dũhsero Davi pehe pũhtoro tiyari Cristore? Cristo Davi mũnano pũhtoro ijire, ni yahuahye Jesu.

Tiquiro sa ni buhegũ peyequina masa bucueye mehna tũhoahye tiquirore.

Jesu judio masare buheyequina tiquina ñañene yahuahye

(Mt 23.1-36; Lc 11.37-54; 20.45-47)

³⁸ Sa yero tiquiro buhe nemono ohõ saha ni-ahye:

—Mari acaye judio masare buheyequina tiquina ñañe yeyere quehnoano ihñaña. Sa yena tiquina yero saha yeracãhña. Tiquina yoaye suhti saña, masa tiquina ihñonopũ majare, doeri cjẽ duaropũ apequina pũhtoare quehnoano ño peo tiquina sinino saha tiquina piti ca sinigũ cahmene tiquina.

³⁹ Sa ye mari judio masa buheye wũhũsepeũ quehnoañe dujiye dihitare duji duare. Sa ye bose deco ijigũ topũ gũhũre quehnoañe dujiye dihitare cahmene tiquina. ⁴⁰ Tiquina wape wiha numia ye wũhũsere tiquina cũoye gũhũre ehmare ti numiare. Sa ye tiquina masa ihñonopũ yoari pje Cohãcjũre siniducumene masare ihña dutiye. Tiquina sa yeri buhiri apequina bui cjũno

tiquinare Cohãcjũ pajiro buhiri dahrerota, niahye Jesu tiquinare.

*Wape wihoro ticoro ohorire yahuahye Jesu
(Lc 21.1-4)*

⁴¹ Sa yero Jesu Cohãcjũ wuhũ cjẽ niñeru tiquina sãri acaro cahapũ dujiahye. Topũ masa tiquina niñeru duhu sãgũ ihña dujiro niahye. Sa ye niñeru opana ti acaropũ pajiro duhu sãhye. ⁴² Sa yero wape wihoro pejecuoricoro ti acaropũ ahta, pua cjoegã duhu sãhye. Pua cjoe ihcã centavo pose ijire. ⁴³ Ti cjoeri ticoro duhu sãgũ ihñano tiquiro buheyequinare pijioahye:

—Ijirota niita niaja m̄sare. Ahricoro wape wihoro pejecuoricoro pehe niñeru ihbori acaropũ duhu sãno apequina ijipihtiequina tiquina ohori yuhduoro ohori ticoro pehe. ⁴⁴ Apequina doeri cjẽ opana pajiro tiquina ohopegãta tiquina ye pajiro dũhsare. Ahricoro pehe pejecuoricoro ijieperota ijipihtie ticoro ihyatire dũborigãre oho pehori, niahye Jesu.

13

*—Cohãcjũ wuhũ cohãri wuhũ ijirota, niahye Jesu
(Mt 24.1-2; Lc 21.5-6)*

¹ Sa ye Cohãcjũ wuhũpũre tiquina wijiagũ ihcãquiro buheyequina mehna cjũno ohõ saha niahye:

—Buhegũ, ihñaña. Ahri wuhũse quehnoañe utã paca mehna tiquina yeri wuhũse quehnoa yuhduaye wuhũse ijicjoare, niahye tiquiro.

² Tiquiro sa nigũ Jesu yahuahye tiquinare:

—Ahri ijipihtiye mari ihñari wuhuse, ahri wuhuse cjẽ utã paca gũhure cohã pehoeta. Ne ihcãria utã tojoasi, niahye Jesu tiquinare.

*Decori pihtiatire yahuahye Jesu
(Mt 24.3-28; Lc 21.7-24; 17.22-24)*

³ Sa ye Jesu Olivo wame tidu cunupũ Cohãcjũ wuhũ potopũ ijidupũ esahye. Tu buipũ dujahye. Topũ Pedro, Santiago, Ñu, Andre mehna tiquina sehsaro ijiye, tiquina tiquireore sinituahye:

⁴ —Yahuya usãre. ¿Duhse ijigũ sa waharotari mũhũ nidiro saha waharo? ¿Deco pihtiato panogã ijigũ duhse ti waha ducagũ ihñanatarari usã? ni sinituahye tiquina Jesure.

⁵ Jesu yuhthiahye:

—Quehnoano yeya mũsa. Sa yena apequina tiquina ni mehoñene tũhoeracãhña mũsa.

⁶ Peyequina masa “Cristo ijiaja yuhũ”, ni mehoñequina ahtaeta. Tiquina sa ni mehogũ tũhoye peyequina masa Cohãcjũ yere duhueta.

⁷ Mũsa cahagã masa apequina tiquina cahme wejẽgũ tũhonata mũsa. Sa yena yoaropũ gũhure tiquina cahme wejẽgũ tũhoonata mũsa. Sa tũhooopenata ne tire pajiro tũhotueracãhña. Sa waharota. Tiquina sa yegũ pihtiatu deco duhsarĩnota. ⁸ Ti pjere ihcã yehpa cjẽna ape yehpa cjẽna mehna cahme wejẽeta. Sa ye ihcãquiro pũhtoro yequina apequiro pũhtoro yequina mehna cahme wejẽeta. Sa yero ijipihtiri yehpa ñuhminota. Sa ye peyequina masa ujuha mehna yarieta. Sa wahagũ ahri yehpa cjẽnare tiquina ñano yuhdu nemoato duhsarĩnota. Ñano yuhduĩeta.

9 'Sa wahagũ ihñana m̄sa basi quehnoano yeya. Apequina m̄sare ñehe, ñano ye dutiye ohoeta apequina p̄htoap̄re. Sa ye judio masa mari buheye w̄h̄sep̄ m̄sare quēeta. Tiquina sa yegũ buj̄ye macari cjēna p̄htoa, tiquina bui p̄htoa ḡh̄ m̄sare buhiri dahreye tehe sinitueta m̄sare. Yeequina m̄sa ijiri buhirire apequina m̄sare yahusãeta. Sa yena yeere yahunata m̄sa tiquinare. 10 Sa ye pihtiati deco pano quehnoañe buheye ijipihtiye yehpari cjēnare buherip̄ ijirota. 11 Sa yena m̄sare buhiri dahre dutiye, buhiri dahre dutiatiquiro cahap̄ tiquina neagũ tiquirore m̄sa niatire “Yahu masiedaboaga”, ni t̄hotueracãhña m̄sa. Ti pjere m̄sa niatire m̄sare Esp̄ritu Santo yahurota. Tiquiro sa yahurire yahuya m̄sa. M̄sa esa tuharo yahuducusi m̄sa. Esp̄ritu Santo m̄sare yahuducu basarota. 12 Ti pjere tiquina wahmis̄m̄na tiquina bahanare wejē dutiye ohoeta p̄htoare, yeequina tiquina ijiri buhiri. Tiquina pac̄s̄m̄na tiquina pohne ne wejē dutiye ohoeta p̄htoare. Tiquina pohne pehe tiquina pac̄s̄m̄nare wejē dutiye ohoeta p̄htoare. 13 Sa ye yeequina m̄sa ijiri buhiri m̄sare masa ijipihtiyequina ihña tuhtieta. Tiquina sa yepegãta ahri yehpar̄ m̄sa catiro puno m̄sare tiquina ñano yerire ihcãno sahana ȳh̄re duhuerana, ȳhd̄nata m̄sa.

14 'Sa yena ña ȳhd̄nariquirore Cohãcjũ yere ñano yeriquirore ihñanata m̄sa. Cohãcjũ ya w̄h̄p̄ tiquiro ducugũ ihñanata. Top̄ tiquirore ijieraro cahmene. Top̄ tiquiro ducugũ ihñañe Judea yehpar̄ ijiequina c̄n̄ cj̄p̄ duhti oma

maja wahaahro. Ahri yuhū nidire quehnoano masiña mūsa. ¹⁵ Sojaro mehna oma duhtiahro. Ti pjere tiquina wuhuse bui cjē paaripū ijiye-quina wuhū puhiarū ijiyere tiquina yere neñe wahaeracāhdo tiquina waha madoqueoato saha. ¹⁶ Sa ye ti pjere apequina tiquina weseripū ijiye-quina tiquina bui cjē suhtire wuhū ijiye suhtire neñe wahaeracāhdo tiquina waha madoqueoato saha. ¹⁷ Ti pjere niji pacosānumia, tiquina pohnene apūoñe numia gūhū pejecuro wahaeta. ¹⁸ Sa yena ohō saha ni siniña Cohācjūre: “Pohecū ijigū sa wahaeracāhdo”, ni siniña tiquiore. ¹⁹ Ti decorire masa ña yuhduaro wahaeta. Ahri yehpare tiquiore bajumehnedi bato masa ñano yuhduē tiahye. Ti sa ijepegūta ijiptiye ti puriñe yuhduoro pihtiat deco ijigūre ña yuhduaro masa yuhdueta. Sa ñano tiquina yuhduri bato pari turi sa ña yuhduaro yuhduasi ahri yehparū. ²⁰ Sa yero Cohācjū ti decorire meheñe decorigā ijigū yerota. Tiquiore sa yeragū ne ihcāquiore masuno yuhdueraboaga. Sa yero tiquiore beseriquina tiquina yuhduatire meheñe decorigā cūnota Cohācjū.

²¹ ”Ti pjere apequina mū sare “Ihñaña. Ahriquiore ijire Cristo”, tiquina nigū tiquinare tuhoeracāhña. “Topū ijire Cristo”, tiquina nigū gūhūre tuhoeracāhña. ²² “Cristo ijijaja”, ni mehoñequina, “Cohācjū yere yahu mūhtana ijijaja”, ni mehoñequina ijietā ti pjereta. Sa ye Cohācjū beseriquinare ni mehoñe, tiquina tutuaye mehna ye ihñoeta. Cohācjū yequinare Cohācjūre tiquina cohā duagū ye duare tiquina mehoñequina. ²³ Ahrire yahuyajaja mū sare sa wahato pano. Sa

yena quehnoano yeya m̄sa, ni yahuahye Jesu.

*Jesu ahri dihtap̄re tiquiro tojoa tatire yahuahye
(Mt 24.29-35, 42-44; Lc 21.25-36)*

²⁴ Sa ni tuhasa oh̄o saha ni yahuahye Jesu:

—Ti decori ijiḡa tiquina ñano ȳhd̄ari bato as̄u deco cj̄ano, ñami cj̄ano ḡh̄u buhrio duhu c̄aeta. ²⁵ Tiquina sa wahaḡta ñah̄picoha paca ̄hm̄sep̄u ijiye paca bora dijiaa wahaeta. Sa ye ̄hm̄se cj̄e yeh̄pari, ñah̄picoha ḡh̄u ti sa wahaducurore comesaeta. Sa ye ñuh̄mieta. ²⁶ Ti p̄jeta ȳh̄u mas̄u Coh̄c̄j̄u ohoriḡu ahtaḡtja. Sa ye ̄hm̄sep̄u ȳh̄u tutuaye mehna ȳh̄u asi siteye mehna ̄hm̄se cj̄e ehmeo cururi buip̄u ahri yeh̄pap̄re ȳh̄u tojoa taḡu ih̄ñaeta masa. ²⁷ Sa yeḡu yeequina angelere ijipihtirop̄u ahri yeh̄pap̄u ohoḡtja. Sa ye ijipihtirop̄u yeequina ȳh̄u beseriquinare tiquina neeta.

²⁸ 'Yojop̄re higuerağ̄re t̄hotuya m̄sa. T̄u quiti mehna m̄sare queoye mehna buheğ̄tja. T̄u yuc̄ḡu p̄uri tiḡu ih̄ñana c̄h̄ma mehenoḡa d̄hsaḡu masine m̄sa. ²⁹ Sata ahri ijipihtiye ȳh̄u nidi sa wahaḡu ih̄ñana, ȳh̄u tojoa tato mehenoḡa d̄hsaḡu masinata m̄sa. ³⁰ Ijirota niita niaja m̄sare. Ti p̄je cj̄ena tiquina yariato panore ijipihtiye ȳh̄u nidiro sahata sa waharota. ³¹ ̄hm̄se, ahri yeh̄pa ḡh̄u pihtia waharota. Ȳh̄u yahuducuye pehe ne comesasi. Ijipihtiye ȳh̄u nidiro sahata sa waha sohtori tiarota.

³² 'Ti decore ȳh̄u tojoa tati decore, ti hora ḡh̄ure masiedaja ȳh̄u. Angele ḡh̄u tire masiedare. Masa ḡh̄u ne masiedare. Ȳh̄u Pac̄u dihita tire masine.

³³ 'Musa gũhũ ti decore masiedare. Sa yena quehnoano yeya. Quehnoano cohteya. Cohãcjũre siniña m̄usa. ³⁴ Ohõ saha cohteya m̄usa. Ahri quti mehna m̄sare queoye mehna buhegũtja. Wũhũ upũro yoaropũ tiquiro tinino saha ijire ahri. Tiquiro wahato pano tiquiro cahacjẽnare wũhare cohte dutiahye. Tiquinape tiquina dahrayere cũahye. Sa yero wũhare cohteriquirore tiquiro tojoa tatore cohte dutiahye. ³⁵ Sa yena m̄usa gũhũ quehnoano wacũ masi cohteya. Wũhũ upũro tiquiro tojoa tatore tiquina masiedariro saha yũhũ m̄usa pũhto tojoa tati decore masiedare m̄usa gũhũ. Ñamicahapũ, ñami deco, canaca tiquiro yahuri pje ijigũ bohrearopũ ahtaboaga. ³⁶ Yũhũ sa wacũeno mehna yũhũ wihiatore masina, yeere sa yeducuya. Sa yena yũhare quehnoano cohteya. ³⁷ Sa yegũ m̄sare yũhũ nino sahata ijipihtiye-quinare sa niaja: Quehnoano wacũ masi cohteya, niahye Jesu tiquinare.

14

Pahia pũhtoa, judio masare buheyequina mehna Jesure wejẽ duahye

(Mt 26.1-5; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

¹ Sa ye ti pjere pascua wame tiri bose deco pano pugũ yeye moremehneñe pãre tiquina ihyati deco pano, pũa deco dũhsarĩahye. Ti pjere pahia pũhtoa, usã acaye judio masare buheyequina mehna Jesure tiquina ni mehoñe mehna tiquina ñehe wejẽatire cahme yahuducuye niahye.

² —Bose deco ijigũ tiquirore ñehedacũhna “Masa usuari”, nina, niahye tiquina basi.

Numino ehme sitiye ùhse mehna Jesure pio peoahye

(Mt 26.6-13; Jn 12.1-8)

³ Sa ye Jesu gũhũ Betaniapũ, Simo cami bũcũ mũna wihiro ijimediquiro ya wũhũpũ ijiahye. Sa yero tiquina ihyari watoa numino pehe alabastro mehna yeriare ehme sitiye nardo wame tiye ùhsere pose tiriare ne wihiahye. Ti ùhse pehe wapa bũjũye ijiahye. Sa yero ticoro tiare pohadoqueo, Jesu dapu bui pio peoahye. ⁴ Ticoro sa yegũ ihñañe apequina usuaa wahahye.

—¿Dũhse yero ahricoro ahri ehme sitiye co wapa bũjũyere sa ye siteajari? ⁵ Tire ticoro duaboaya. Tire duaro tres cientos niñeru cjoerire wapataboaya. Sa yero ti niñerure pejecũoyequinare ohoboaya ticoro, ni cohteahye apequina pehe ticoro sa yegũ ihñañe.

Sa ye tiquina ticorore tuhtiahye.

⁶ Tiquina sa nigũ tũhoro Jesu tiquinare yahuahye:

—Sa niedacãhña ticorore. Yũhũre ticoro quehnoano yero nine. ⁷ Pejecũoyequina pehe mũsa mehna sa ijiducuenta. Sa yena mũsa cahmedi pje tiquinare oho masine. Yũhũ pehe ahri yehpare mũsa mehna sa ijiducusi. ⁸ Ticoro cũoro puno mehna ticoro yũhũre sa yeri. Yũhũre tiquina yato pano yũhũ pagũre quehnoyuro, ehme sitiyaere pio peori ticoro. ⁹ Sa yegũ potota niita niaja mũsare. Ijipihtiro ahri yehpapũ quehnoañe buheyere tiquina yahuatopũ ahricoro yojopũre ticoro yerire yahueta. Tiquina sa yahugũ tũhoye ticorore masa peyequina wacũeta, ni yahuahye Jesu.

Juda Iscariote Jesure ihña tuhtiyequinare tiquiro ihñoatire yahuahye pahia p̄h̄toare

(Mt 26.14-16; Lc 22.3-6)

¹⁰ Ti pjereta Juda Iscariote doce buheyequina mehna cj̄no Jesure tiquiro ihñoatire yahuro wahahye tiquirore ihña tuhtiyequinare, pahia p̄h̄toare. ¹¹ Sa ye pahia p̄h̄toa tire t̄hoye bucueahye.

—M̄h̄are niñerure ohonatja, niahye tiquina Judare.

Sa yero Jesure ihña tuhtiyequinare tiquiro ihñoatire wacū macahye.

Jesu tiquiro buheyequina mehna tiquina ihya bato tiri deco ijiahye

(Mt 26.17-29; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-26)

¹² Pugã yeye moremehneñe pãre tiquina ihyati bose deco iji d̄cari deco, ovejare pascua deco ijigã ihyatiquirore tiquina wej̄ati deco ijiahye. Ti pjere tiquiro buheyequina pehe sinituahye Jesure:

—¿Noho borop̄ bose deco ijigã mari ihyatire quehnoyu dutiḡ ohoutjari m̄h̄ ̄sãre? niahye tiquirore.

¹³ Tiquina sa nigãta Jesu pehe p̄aro tiquiro buheyequina mehna cj̄nare ohoahye.

—Jerusal̄p̄ wahaya. Top̄ m̄sa esagã aco suture w̄ariquiro m̄sare piti carota. Tiquiro piti cagã tiquiro mehna wahaya. ¹⁴ Sa wahana tiquiro siho sajãri w̄h̄p̄ esana w̄h̄ up̄rore ohõ saha ni yahuya: “¿Nohop̄ ȳh̄ buheyequina mehna pascua cj̄ ihyayere ihyanatari?” nidi buheriquiro”, niña w̄h̄ up̄rore. ¹⁵ M̄sa sa nigã t̄horo ̄hm̄ano cjã tuc̄re pajiri tuc̄re mari

cahmeñe mehna tiquina quehnori tucũre ihñonota wñhñ upñoro. Topñ mari ihyatire dahreya mñsa, niahye Jesu tiquinare.

¹⁶ Tiqiro sa nigũ tuhoye tiquina tiqiro buheyequina ti macapñ wahahye. Topñ esagũ tiquinare tiqiro nidiro sahata wahahye. Sa ye tiquina pascua cjẽ ihyayere dahreahye.

¹⁷ Sa ye nahitia cãhtagũ Jesu doce tiqiro buheyequina mehna topñre esahye. ¹⁸ Sa yero tiquina mehna mesapñ ihyaro Jesu tiquinare yahuahye:

—Poto niita niaja mñsare. Ihcãqiro mñsa mehna cjãno yñhñ mehna ihyariqirota yñhñre ihña tuhtiyequinare ihñonota, ni yahuahye Jesu tiquinare.

¹⁹ Tiqiro sa nigũ tuhoye tiquina pehe bñjña witiyahye.

—¿Yñhñata ijiajari mñhñre ihñoacjñ? ni sinitu pihtiahye tiquina Jesure.

²⁰ —Mñsa mehna cjñnota ijire tiqiro. Yñhñ ihyari rapñ yñhñ mehna soha ihyariqirota ijire yñhñre ihña tuhtiyequinare ihñoatiqiro.

²¹ Panopñ yñhñre tiquina yahu ojoariro sahata yñhñ masñ Cohãcjũ ohorigñ yariagñta. Sa yero yñhñre ihña tuhtiyequinare ihñoriqiro pejecñoro yñhdñrota. Tiqiro pehe masa bajueragũ, quehnoa yñhdñaboya. Ñano yñhdñeraboya, niahye Jesu tiquinare.

²² Sa ni yahu tuhasaro tiqiro buheyequina mehna ihyaro taro niahye. Sa yero Jesu pãre ne, Cohãcjũre “Quehnoare”, niahye. Sa ninota tiare nuha, itiahye tiquinare.

—Ahrire ne ihyaya. Ahri yuhũ pagũ ijire, niahye tiquiro tiquinare.

²³ Sa ni tuhasa tiquiro sihnini pare ne, Cohãcjũre “Quehnoare”, ni tuhasa, ohoahye tiquinare. Tiquiro oho tuhasagũ tiquina ijipihtiyequina tire sihniahye.

²⁴ —Ahri yuhũ dii ijire. Peyequina masa tiquina ñañe yerire cohãgũ tagũ yariagutja. Sa yegũ yuhũ diire cohãgutja. Mari Расч “Mũsare yuhduogutja”, tiquiro nidiro esagũ yuhũ yariaro mehna tiquiro nidiro sohtori tirota. ²⁵ Poto niita niaja mũsare. Cohãcjũ tiquiro pũhtoro ijiropũ wahma core uhse core yuhũ sihniato pano, ahri dihtapũre uhse core pari turi sihnisi yuhũ, niahye Jesu tiquinare.

*Pedro Jesure tiquiro cohãtire yahuahye Jesu
(Mt 26.30-35; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)*

²⁶ Sa ye tiquina ihcã taha Cohãcjũ ye basayere basa tuhasa, cũnũpũ Olivo wame tidũpũ wahaa wahahye. ²⁷ Topũ siho esaro Jesu tiquinare yahuahye:

—Yojoũpũre mũsa ijipihtina yuhũre cohãnata. Ohõ sahata nine Cohãcjũ yere tiquina ojoari pũpũ yuhũre yahuro: “Ovejare ihña ihboriquiro yero saha ijiriquirore Cohãcjũ cohãnota. Sa tiquiro cohãgũ tiquiro yequina oveja yero saha ijiyequina duhti site cãa wahaeta”, nine Cohãcjũ yere tiquina ojoari pũpũ. ²⁸ Sa yegũ Cohãcjũ yuhũre tiquiro masori bato mũsa pano Galileapũ wahayugutja yuhũ, niahye Jesu tiquinare.

²⁹ Tiquiro sa nigũ Pedro ohõ saha niahye:

—Yuhũ mehna cjẽna ijipihtiyequina tiquina cohã cãepẽgũta yuhũ pehe mũhare ne cohãsi, nimahye Pedro tiquireore.

³⁰ Jesu yũhtiahye:

—Potota niita niaja mũhare. Mia ñamita canaca pũa taha tiquireo yahuato pano “Yuhũ Jesure masiedaja”, nigũta mũhũ. Ihtia taha sa nigũta mũhũ, niahye Jesu Pedrore.

³¹ Tiquireo sa niepẽgũta Pedro ohõ saha ni tutuaro bisiro yũhtiahye:

—Mũhũ mehna yũhare tiquina wejẽ duepẽgũta “Jesure masiedaja”, ne nisi yuhũ, ni yũhtimahye tiquireo Jesure.

Pedro sa nigũ tuhoye tiquireo mehna cjẽna gãhũ sa dihita ni yũhtiahye.

Getsemaní wame tiri wesepũ Jesu Cohãcjũre sini-ahye

(Mt 26.36-46; Lc 22.39-46)

³² Sa ye tiquina Getsemaní wame tiri wesepũ wahahye. Topũ esaro ohõ saha niahye Jesu:

—Yuhũ Cohãcjũre yuhũ sinino watoa ohõ dujiyuya, niahye tiquireo buheyequinare.

³³ Sa ni tuhasa Pedrore, Santiagore, Ñure tiquinare ihtiarore piji cãhye. Tiquinare sa piji cãno, pajiro tuhutu dũcahye tiquireo. Sa yero ñano jeripohna tiahye.

³⁴ Sa bũjũa witiro tiquireo mehna cjẽnare tiquireo piji cãriquinare ohõ saha niahye:

—Yuhũ ñano jeripohna tiaja. Yũhare tutuaro purĩno saha tuhutugũ niaja. Ohõ tojoaya. Sa yena yuhũ mehnata carĩedacãhña mũsa gãhũ, niahye Jesu tiquinare.

35-36 Sa ni tuhasa tiqiro topu mehenogã waha nemo, yehparu quehe saro, Cohãcjüre niahye:

—Mai, mahu ijiphtiyere ye masine. Sa yegu yuhu ñano yuhduatire ye dueragu yeracãhña. Yuhu sa niepegãta yuhu cahmeno saha yeracãhña. Mahu pehe masine. Mahu cahmeno saha yeya yuhure, ni siniahye tiqiro Cohãcjüre.

37 Sa ni tuhasa, ihtiaro tiqiro buheyequina caharu wihiro, carĩnequinare ihñahye. Tiquinare ihñano Pedrore niahye:

—¿Simo, carĩgu nijari mahu? ¿Ihcã hora waro yuhu ihcãno mehna carĩgu iji masiedajari mahu?

38 Quehnoano yeya musa. Sa yena Cohãcjüre siniducuya musa, “Ñano yeari”, nina. Musa tuhutuye mehna quehnoañene ye duamene musa. Musa sehsaro sa ye duepenata tire ye masiedare musa, niahye Jesu Pedrore.

39 Sa ni yahu tuhasa pari turi waha, Cohãcjüre siniahye. To pano tiqiro sinidiro sahata siniahye tja. 40 Sa sini tuhasaro pari turi tiquina caharu wihiahye tja. Sa wihiro carĩnequinare ihñahye tja. Wuhua quehe yuhduahye tiquina. Sa ye tiquina Jesure dahse ni masiedahye. 41 Sa yero pari turi Cohãcjüre tiqiro sinidi bato tiquina caharu wihi, tiquinare niahye:

—¿Yojoru pũritare carĩnina nijari musa? ¿Sorĩna nijari musa? To punota umu saro taro nine. Mianogãta yuhure Cohãcjũ ohorigure ñañequinare tiquina ohoati pje umu saro nine. 42 Wahcãña. Isa wahana. Ihñaña. Yuhure ihña tuhtiyequinare ihñoatiquiro ohõ ahtare, niahye Jesu tiquinare.

Jesure ihña tuhtiyequina tiquirore peresu yeahye

(Mt 26.47-56; Lc 22.47-53; Jn 18.2-11)

⁴³ Tiquiro sa nino watoata Juda, doce buheyequina mehna cjãno ijimediquiro wihiahye. Sa ye masa peyequina ñoseñe pjïni, yucũ tiãri cãoyequina tiquiro mehna wihiahye. Pahia pãhtoa, judio masare buheyequina, bucuna, tiquina ohoriquina masa pehe ijiahye. ⁴⁴ Coã warore Jesure ihña tuhtiyequinare ihñoatiquiro masare ohõ saha ni yahu queo tuhasahye.

—Wahsupure yũhũ ihmidiquiro tiquirota ijirota m̄sa ñeheatiquiro. Tiquirore yũhũ ihmidi bato ñeheña tiquirore. Sa yena quehnoano ñeheña tiquirore “Duhtiarì”, nina, ni yahu tuhasahye Juda pehe.

⁴⁵ Sa yero wihirota Jesu cahapũ duita waha madoqueoahye.

—Buhegũ, ninota wahsupure ihmiahye tiquirore.

⁴⁶ Tiquiro sa yegũ ihñañe tiquina Jesure ñeheahye.

⁴⁷ Tiquina sa yegũ ihñano to cahapũ ducuyequina mehna cjãno tiquiro ñoseni pjïne tãã we nedoqueo, pahia pãhthora cahacjãnore tiquiro cahmonore ðate pahrẽ cãhye.

⁴⁸ Sa yero Jesu ohõ saha niahye:

—¿Dũhse ijiro boro m̄sa ñoseñe pjïni mehna, yucũ tiãri mehna ahtana, yaqueriquirore yero saha yũhũre ñehena ahtajari? ⁴⁹ Decoripe Cohãcjũ wũhũpũ m̄sare yũhũ buhe dujigã, m̄sa yũhũre ne ñehedari. Sa ijiepegũta ahri ijipihtiye sa waharo

niaga Cohãcjũ yere tiquina ni ojoariro sahata, ni-ahye Jesu masare.

⁵⁰ Sa ye Jesu buheyequina tiquirore cohã cã, ijipihtiyequina oma site cãa wahahye.

⁵¹ Sa yero wahmũno suhti mariediquiro ihcãno coma cjũno dihita comariquiro Jesu bato nũnũ tãmahye. Tiquiro sa nũnũ tãgũ ihñãñe tiquirore ñehemahye. ⁵² Tiquirore tiquina ñehe duagũ ihñano tiquiro coma cjũnore cohã cã, suhti mariediquiro oma cãa wahahye.

Pũhtoa cahapũ neahye Jesure

(Mt 26.57-68; Lc 22.54-55, 63-71; Jn 18.12-14, 19-24)

⁵³ Sa ye pahia pũhtoro cahapũ Jesure ne cãhye. Sa ye ijipihtiyequina pahia pũhtoa, bucũna, usã acaye judio masare buheyequina gũhũ cahme-coahye. ⁵⁴ Sa yero Pedro pehe Jesu bato yoaropũ nũnũ tãhye. Sa nũnũ tãno pahia pũhtoa ya wãhũ cahapũ esahye. Sa yero tiquiro ti wãhũre cohteyequina surara mehna peca dũhtũ cahapũ sohma ðujiahye.

⁵⁵ Pahia pũhtoa, ijipihtiyequina apequina pũhtoa gũhũ Jesure wejẽ duti duaye, ni mehoñe mehna tiquirore tiquina ñano buhiri dahreatore wacũ macañe nimahye. Tiquina yahusãtire wacũ bocaerahye. ⁵⁶ Sa wacũ bocaerapeta peyequina masa tiquirore sa yahusã maca cãhye. Tiquina yahusãñe poto ijierahye. Apequiro sijoro saha ni, apequiro sijoro saha niahye. ⁵⁷ Sa ye apequina topũ esaye, Jesure yahusãhye.

⁵⁸ —Ahriquiro ohõ saha nidi: “Yũhũ ahri wãhũre Cohãcjũ wãhũre masa tiquina dahreri wãhũre

cohãgũtja. Sa cohãgũ ihtia deco wahaboro ti wũhũre pari turi yegũtja. Ti wũhũ masa tiquina dahreri wũhũ ijisi”, tiquiro nigũ usã tũhou, niahye ni meho yahusãñequina.

⁵⁹ Tiquina sa ni yahusãepegũta tiquina yahusãñe gũhũ poto ijierahye. Apequiro sijoro saha ni, apequiro sijoro saha niahye.

⁶⁰ Tiquina sa nigũ tũhoro pahia pũhtoro tiquina watoa ducuriquiro wahcãdũca sa, Jesure sinituahye:

—¿Ahriquina mũhare tiquina yahusãepegũta tiquinare yũhti cahmedajari mũhũ? ¿Mũhare tiquina yahusãrire dũhse ni yũhti cahmeajari mũhũ? niahye tiquiro Jesure.

⁶¹ Tiquiro sa nigũ tũhoeperota Jesu sata tũhotu cãhye. Tiquiro sa yũhtieragũ ihñano pahia pũhtoro tiquirore sinituahye tja:

—¿Cristota ijiajari mũhũ? ¿Quehnoariquiro Cohãcjũ macũ warota ijiajari mũhũ? niahye tiquiro Jesure.

⁶² —Tiquiro tjiaja. Sa yena yũhũre masũre Cohãcjũ ohorigũre yũhũ Pacũ tutuariquiro poto peherũ yũhũ dujigũ ihñanata mũsa. Sa yena aũmũse cjẽ ehmeo cururi watoa yũhũ ahtagũ gũhũre ihñanata mũsa, niahye Jesu tiquirore.

⁶³⁻⁶⁴ Tiquiro sa nigũta pahia pũhtoro pehe tiquiro sañari suhtirore tiquiro basi tũhrẽ cãhye, apequinare “Usua yũhdũare”, ni ihña masi dutiro.

—Cohãcjũre ñano yahuducuro nine ahriquiro. Sa yena tiquiro ñano yahuducuyere tũho tuhasaja mari. Sa ye topequinata yahusãahdo ahriquirore. ¿Sa yena dũhse yenatari mari yojopũre ahriquirore? niahye pahia pũhtoro apequina pũhtoare.

—Tiquiro ñari buhiri wejẽno cahmene tiquirore, ni yũhtiahye apequina pũhto.

⁶⁵ Sa ye tiquina mehna cjẽna Jesure sihco puti, tiquiro caperire dũhte biha, tiquirore quẽpeahye. Quẽpe tuhasa ohõ saha nipeahye:

—¿Noa pehe mũhũre quẽari? Ihñedapeguta yahuya usãre, ni bũjũpeahye tiquina.

Sa ye pũhtoro yequina surara pehe Jesure quẽpe tuhasa, neahye.

*—Tiquirore masiedaga, niahye Pedro Jesure
(Mt 26.69-75; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-29)*

⁶⁶ Sa yero wũhũ caha ijiri paapũ quehnoari paapũ Pedro ijigũ pahia pũhtoro cahacjõno wihiyahye. ⁶⁷ Pedro tiquiro sohmagũ ihñano ticoro tiquiro dihitare ihñaducuahye.

—Nazare cjũno mehna, Jesu mehna mũhũ gãhũ ijiri, niahye ticoro Pedrore.

⁶⁸ Ticoro sa nigũ tũhoro tiquiro ohõ saha niahye:

—¿Dũhse ni macago niajari mũhũ? Mũhũ nidiqirore ne masiedaja yũhũ, niahye Pedro ticoro.

Tiquiro sa nidi bato Pedro sahrĩno sopecaha cahapũ wahahye. Sa yero topũ tiquiro ducugũ canaca yahuahye. ⁶⁹ Topũ tiquiro ijigũ ihñano cahacjõno pehe ticoro cahapũ ducuyequinare yahuahye tja:

—Ahriqiro gãhũ Jesu buheyequina mehna cjũno ijire, niahye ticoro.

⁷⁰ Ticoro sa nigũ tũhoro Pedro pari turi ohõ saha niahye tja:

—Tiquirore masiedaja yũhũ, niahye tja.

Sa yero came cjũnopu topu ducuriquina Pedroro ohõ saha niahye:

—Ijirota ijire. Mũhu Galilea cjũ ijire. Sa yegũ tiquina mehna cjãta ijire mũhu, niahye tiquina tiquirore.

⁷¹ Tiquina sa nigũ tũhoru tiquiro yũhtiahye:

—Potota Cohãcjũ mehna niaja mũsare. Potota yũhu niedagũ Cohãcjũ yũhare buhiri dahreahro. Tiquirore mũsa nidiqirore ne masiedaga yũhu, ni yũhtiahye Pedro tiquinare.

⁷² Tiquiro sa nigũta canaca yahuahye tja. Tiquiro sa yahugũ tũhoru Jesu tiquirore nidire wacũahye Pedro: “Canaca pũa taha tiquiro yahuatõ pano mũhu yũhare ‘Jesure masiedaga’, nigũta mũhu. Ihtia taha sa nigũta mũhu”, Jesu tiquiro nidire wacũahye Pedro pehe. Tiquiro sa nidire wacũno, tutuaro utiahye Pedro.

15

Pilato Jesure sinituahye

(Mt 27.1-2, 11-14; Lc 23.1-5; Jn 18.28-38)

¹ Sa ye bohrearopu pahia pũhto, bucuna, usã judio masare buheyequina, ijipihtiequina apequina pũhto mehna cahmecoa, yahuducuahye tiquina yeatire masiñe tehe. Tiquina basi yahuducu tuhasa, Jesure dũhte, ne cã, Pilatore ohoahye tiquirore. ² Tiquina ne sagũ ihñano Pilato tiquirore sinituahye:

—¿Potota judio masa pũhtota ijiajari mũhu? niahye tiquiro Jesure.

—Mũhu nino sahata ijiaja, ni yũhtiahye Jesu.

³ Sa ye pahia p̄h̄toa peye yahusãhye tiquirore.
⁴ Tiquina sa ni yahusãgũ t̄horo Pilato tiquirore sinituahye tja:

—Ahriquina m̄h̄re peye yahusãñe nine. ¿Tiquina sa yahusãep̄ḡta ȳhtierajari m̄h̄re? niahye tiquiro.

⁵ Tiquiro sa niep̄ḡta Jesu ne pari turi ȳhti nemoedahye. Sa yero Pilato ne d̄hse ni masiedahye.

Jesure wejẽ dutiahye

(Mt 27.15-31; Lc 23.13-25; Jn 18.38-19.16)

⁶ C̄hmaripe pascuaripe masa yaquiro ijia-tiquirore ihcãquiro peresup̄ ijiriquirore tiquina cahmediquirore Pilato wio basaducue tiahye. ⁷ Ti pjere Barrabá wame tiriquiro peresup̄ ijiahye. Tiquiro p̄h̄toare cohã duayequina, masare wejẽñequina mehna c̄ño ijiahye. ⁸ Sa ye masa peye-quina Pilato cahap̄ esaye, tiquirore siniahye:

—C̄hmaripe usãre m̄h̄re yeducuro sahata yeya usãre. Ihcãquiro peresup̄ ijiriquirore usãre wio basaya, niahye tiquina.

⁹ Tiquina sa niḡta Pilato tiquinare sinituahye:

—¿Musa yaquiro ijiatiquirore masa judio masa p̄h̄torore wio basaboagari ȳh̄re? ni sinituahye masare Jesure wio duaro.

¹⁰ Jesure masa tiquina cahĩgũ ihñañe pahia p̄h̄toa ḡh̄re tiquirore ihña tuhtiahye. Sa ihña tuhtiyehye tiquirore ohoahye Pilatop̄re. Sa yero masa tiquina cahĩdi buhiri tiquina ihña tuhtirire masino Pilato Jesure wio duamahye. ¹¹ Tiquiro sa wio duep̄ḡta pahia p̄h̄toa Jesu mehna masare usuagũ yeahye. Ohõ saha ni dutiahye tiquinare:

“Barrabá pehere wioya. Jesure wejẽ dutiya”, ni dutiahye masare. ¹² Sa yero Pilatore Barrabáre tiquina wio dutiri bato Pilato tiquinare sinituahye tja:

—¿Ahriquiroy judio masa pũhtoro mũsa nidiquiro pehere dahse yegutari yũhũ, mũsa sa nigũ? ni sinituahye tiquiro.

¹³ —Curusapũ quẽ biha wejẽña tiquiroy, ni sañuducuahye masa.

¹⁴ —¿Yabe borore ñañene yeari ahriquiroy, mũsa sa ni sañuducugũ? ni sinituahye tiquinare.

Tiquiro sa nigũ tũhoye tiquina sañuducu nemoahye tja:

—Curusapũ quẽ biha wejẽña tiquiroy, ni sañuducuahye tiquina.

¹⁵ Tiquina sa ni sañuducugũ tũhoro Pilato pehe masare bucuegũ ye duaro Barrabá pehere peresupũ ijiriquiroy wio dutiahye masa tiquina cahmediquiroy. Sa yero Jesu pehere yuta dari mehna tana duti, curusapũ quẽ biha wejẽ dutiro ohoahye surarare.

¹⁶ Sa ye surara Pilato ya wũhũpũ pretorio wame tiri wũhũpũ tiquiroy ne sahye. Ne sa tuhasa tiquina apequina surarare tiquina mehna cjẽnare cahmecoañe tehe pijioahye. ¹⁷ Sa ye tiquina pũhtoro ya suhtiro yero saha bajuri suhtirore Jesure sãa, pota behtore dahre, ti behtore tiquiro dapu bui duhu peoahye. ¹⁸ Sa ye tuhasa ohõ saha ni bũjũpeahye tiquina tiquiroy:

—Quehnoano ahtaya. Judio masa pũhto, quehnoano ahtaya, ni bũjũpeahye.

¹⁹ Sa nieta yucũgũ mehna tiquiro dapure quẽ, tiquiroyre sihco puti wisõ, cua pesaro yeyequina

yero saha tiquiore quehe sa, ño peoro saha yeahye. Tiquiore ñano yeye niahye. Sa ye bujapeye niahye. ²⁰ Sa yepe tuhasa tiquina sãari suhtirore tu we nedoqueo, tiquiore ye suhti pehere tiquiore sãa, tiquiore curusap_u quẽ biha wejẽñe wahaye, nea wahahye tiquina.

*Tiquina Jesure curusap_u quẽ biha wejẽahye
(Mt 27.32-44; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)*

²¹ Sa ye top_u wahariquiore, Simo Cirene cjãno ihquẽ w_uh_use ijirop_u esariquiore, tiquina cahap_u wihigũ ihñañe surara pehe tiquiore Jesu ya curusare w_ua cã dutiahye. Alejandro, Rufo pacuro ijiahye Simo pehe.

²² Waha, Gólgota wame tirop_u esahye. Gólgota nino “Dapu pehtoro”, nino nine. ²³ Sa ye vinore mirra wame tiye co mehna tiquina moredi core Jesure ohomahye. Sa yero ti core sihni duerahye tiquiore. ²⁴ Sa ye curusap_u Jesure quẽ bihahye tiquina. Quẽ biha tuhasa tiquiore suhti ijirire “¿Noa yaro ijirotari ohõ?” ni cahme doquepeahye tiquina.

²⁵ Jesure curusap_u tiquina quẽ bihagũ ihtia hora d_uhsahye coheri pje esato. ²⁶ Sa ye curusap_u ohõ saha ni ojoari pjĩne duhu ohõahye tiquina tiquiore ñañe buhirire yahu duaye. “AHRIQUIRO JUDIO MASA PHTORO IJIRE”, ni ojoahye tiquina ti pjĩne. ²⁷ Sa ye p_uaro yaque bucuna Jesu caha apeye curusarip_u tiquina quẽ biha ohõriquina ijiahye tiquina. Ihcãquiore potó pehe, apequiore cū pehe pehe quẽ biha ohõahye tiquina gũhare. [²⁸ Tiquina sa yegũ panop_u Cohãcjũ yere tiquina yahu ojoariro sahata waharo niahye. Ohõ saha ni ojoahye: “

‘Dutiyere yuhduhcayequina mehna cjũno ijire’, ni, tuhaturi masa tiquireo”, ni ojoahye panopu.]

²⁹ Sa ye curusari cahapu yuhduh cãñequina Jesure ihña, tiquina dapu pacare yuredoqueo, tiquireo ñano ni yahuducuahye:

—Quehnoare. Quehnoare. ¿Cohãcjũ wuhure cohã, ihtia deco wahaboro pari turi ti wuhure dahreacju ijiajari muhu? ³⁰ Muhu basi dijiahya. Sa yegu muhu basi yedohoya. Sa yegu yuhduh witiguta muhu, ni bujupeahye tiquina.

³¹ Tiquina yero sahata pahia puhto gũh usã judio masare buheyequina gũh tiquireo sa ni bujupeahye. Sa ni bujupeye ohõ saha niahye tiquina basi:

—Tiquireo apequnare yuhduhoriquireo ijieperota tiquireo basi yuhduh masiedare. ³² “Israe masa puhto, Cristo ijiaja”, nimesi tiquireo. Sa yena tiquireo basi dijia tagũ ihñana tiquireo wacũ tutu-anata, ni bujupeahye tiquina.

Sa ye yaque bucana tiquireo caha tiquina quẽ biha ohõriquina gũh sata ñano ni bujupeahye tiquireo tja.

Jesuyariaa wahahye

(Mt 27.45-56; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30; He 6.19-20; 10.19-20)

³³ Sa ye coheri pje ijigũ ihtia hora waro ijip-ihtiropu nahitiaa wahahye. ³⁴ Sa yero nahitia yuhduhgũ waro Jesu tutuaro sañuducuahye:

—¿Eloi, Eloi lema sabactani? niahye tiquireo.

Sa nino ohõ saha nino niahye. “¿Yuhh Pacu, yuhh Pacu, dahsegu yuhure cohãjari muhu?” nino niahye.

³⁵ Tiquiro sa nigũ tũhoye ihquẽquina topũ ducuriquina ohõ saha nimahye:

—Cohãcjũ yere yahu mãhtariquirore Elia mũnanore pijioro niboaga, nimahye tiquina.

³⁶ Sa yero ihcãquiro tiquina mehna cjũno oma cã, aco ihmini sũhtere vino sũẽñe core tiquiro sohari sũhtere ne cã, yucũgũ sohtoapũ dũhte ohõ, Jesure sihõmahye. Sa sihõno ohõ saha nimahye:

—Cohteniña. Elia mũnana ahriquirore tiquiro yũhdũogũ ihñarĩihna mari, nimahye tiquiro apeqinane.

³⁷ Tiquiro sa nidi bato Jesu pehe tutuaro sañuducu, yariaa wahahye. ³⁸ Tiquiro yariagũta Cohãcjũ wũhũ cjã suhtiro cahsero tore tiquina cahmotari cahsero deco mehna bui pehe tũhnũ dijia ta, tũhnũ maa cjũ saa wahahye. ³⁹ Tiquiro sa yariagũ ihñano surara pũhtoro Jesu caha ducuriquiro ohõ saha niahye:

—Ijirota ijire. Ahriquiro Cohãcjũ macũnota ijire, niahye tiquiro.

⁴⁰ Sa ye yoaropũ ducuye numia Jesure ihñaducuye niahye. Tiquina numia mehna María Magdalena ijiahye. Apecoro María wame tiricoro gũhũ ijiahye. Ticoro pehe José, tiquiro bahũro Santiago, tiquina pacoro ijiahye. Apecoro Salomé ijiahye. ⁴¹ Tiquina numia Jesu yere quehnoano tũhoyequina numia ijiye, Galilea yehpapũ tiquiro ijigũ tiquirore yedohoe tiahye. Tiquina numia mehna peyequina apeqina numia gũhũ Jerusalẽpũ Jesu mehna ahtariquina numia ijiahye.

*Jesu pagũre masa copepũ cũahye
(Mt 27.57-61; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)*

42-43 Sa ye ti deco tiquiro yariari deco saurú pano judio masa usã sori deco pano ijiri deco ijiahye. Sa yero pascua cjẽ ijiatire tiquina quehnoyuri deco ijiahye. Ti ñamita José Arimatea cjãno cuero marieno Pilato cahapũ esahye Jesu pagure sinino esaro. José judio masa usã pũhtoa mehna cjãno, pũhtoa tiquina cua pesaro ihñariquiro waro ijiahye. Sa yero Cohãcjũ masa bui tiquiro pũhoro sajãtore cohtero niahye. 44 Sa yero José Pilatore tiquiro sini tuhasagũ tũhoro tũho maria wahahye Pilato pehe. “¿Jesu yaria tuhasayari?” ni tũhoturo, tũho maria wahahye. Sa yero surara pũhtorore pijio ohõ saha niahye tiquirore:

—¿Jesu yariaa wahari? ni, sinituahye tiquirore.

45 Tiquiro sa nigũ surara pũhoro yũhtiahye:

—Yariaa wahari, niahye.

Tiquiro sa nigũ Pilato Jesu pagure oho dutiahye Josére. 46 Tiquiro sa oho dutiri bato José quehnoari suhtirore dúahye. Dú tuhasa, Jesu pagure ne dijio, suhtiro mehna wahme, masa copepũ utãpũ tiquina seheri copepũ tiquiro pagure cũahye. Cũ tuhasa, ti cope caha ijiria utãre pajiria utãre tu torẽ cã, ti copere bihahye. 47 Sa ye María Magdalena, María José pacoro Jesure tiquina cũrrore ihñahye.

16

Jesu masa wijiahye

(Mt 28.1-10; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

¹ Sa ye saurú yãhdũgũ María Magdalena, María Santiago pacoro, Salomé mehna wisõñe co ehme sitiye dúahye tiquiro pagure wisõñe tehe. ² Sa ye domingo bohrea queharo Jesure tiquina cũri

copep_u wahahye tiquina. ³ Wahaducuye, ohõ saha niahye:

—¿Ti copere biharia utãre noa marine põo basarotari na? niahye tiquina basi.

⁴ Ti copep_u esaye, ti copere biharia utãre pajiria utãre tiquina põo cõriare ihñahye tiquina.

⁵ Sa ihñañe ti copep_u sajã sahye. Sa sajã saye, wahmãnore poto pehe dujiriquirore yehseye suhti tiriquireore ihña, acuaa wahahye. ⁶ Tiquina sa acuaagã ohõ saha niahye tiquireo:

—Yuhare ihña acueracãhña. Jesu Nazare cjãno tiquina quẽ biha wejẽdiquiro msa macariquiro masa wijia tuhasari. Ohõre mariedare. Tiquireore tiquina cõrirore ihñaña. ⁷ “Tiquireo msa pano Galileap_u waharota”, ni yahuna wahaya tiquireo buheyequinare, Pedro gãhare. Top_u tiquireo ni diro sahata msa tiquireore ihñanata, ni yahuahye wahmãno tiquinare.

⁸ Tiquireo sa nigã tuhoye tiquina cueye, nanare, masa cope cahap_u ijiriquina oma cãa wahahye. Sa cueye apequinare yahuerahye.

*Jesu María Magdalenare bajuahye
(Jn 20.11-18)*

[⁹ Sa ye domingo ijigã Jesu tiquireo masa wijiaro bato María Magdalenare bajua mãhtahye. Ticoro siete watãre cuomedicoro ijimahye. Sa yero Jesu tiquireo yariato pano watãre tiquireo cohãnohricoro ijiahye. Sa yero ticoro pehere bajua mãhtahye tiquireo masa wijiaro bato. ¹⁰ Sa ye Jesu mehna cjẽna tiquireo yariagã ihñañe tutuaro bũjua witi, utiye niahye. Sa tiquina utiri watoa ticoro pehe tiquireore ihñarire yahumahye tiquinare. ¹¹ “Cristo

catiri. Ihñau”, ticoro ni yahuepegũta tũho duer-
ahye.

Jesu tiqiro buheyequinare bajuahye

(Lc 24.13-35)

¹² Came puaro tiquina mehna cjēna wahuſe marienopu tiquina tinigũ Jesu sijoro saha bajiuriqiro tiquinare bajuahye. ¹³ Tiquiro sa bajuagũ ihñañe tiquina tojoaa waha, apequinare Jesu yequinare tire yahuahye. Tiquina sa ni yahuepegũta tiquina pehe tũho duerahye.

Jesu tiqiro yere buhe dutiro ohoahye tiqiro buheyequinare

(Mt 28.16-20; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23)

¹⁴ Came doce tiqiro buheyequinare mesa capu tiquina dujigũ tiquinare bajuahye tiqiro. Sa yero tiqirore ihñariquinare tiquina yahugũ tũho dueyequinare masino Jesu tiquinare tuhtiahye. Tiquirore tiquina quehnoano wacũ tutuerari buhirire tuhtiahye tiquinare. ¹⁵ Sa tuhti tuhasaro tiquinare ohõ saha niahye:

—Ahri yehpa ijipihtiropu quehnoañe buheyere ijipihtiyequina masare buhena wahaya. ¹⁶ Yuhure wacũ tutuayequinare tiquina wame yenhriquinare pecapu wahaboriquinare yuhdũorota Cohãcjũ. Sa ye yuhure wacũ tutuayequinã Cohãcjũ tiqiro buhiri dahreatiquina pecapu wahatiquina ijieta. ¹⁷ Sa ye yuhure wacũ tutuayequinã yuhũ tutuaye mehna ohõ saha yeeta: Yuhũ tutuaye mehna, yuhũ wame mehna watĩare cohãeta. Sa ye wahma yahuducuyere yahuducueta. ¹⁸ Sa ye añaare tiquina ñehegũ, ijipihtiye nima dũhse ijiye

nimare tiquina sihnigã, tiquinare ne purĩsi. Sa ye dohatiyequina bui tiquina omocarine tiquina ña peogã dohatiyequina pehe quehnoa wahaeta, niahye Jesu tiquiro buheyequinare.

Jesu uhmusepu mujaa wahahye

(Lc 24.50-53)

¹⁹ Sa ni yahu tuhasa mari puhtoro Jesu uhmusepu mujaa wahahye. Topu esaro Cohãcjũ poto pehe dujiahye tiquiro mehna puhtoro ijiro.

²⁰ Sa ye Jesu buheyequina ijipihtiropu quehnoañe buheyere buheye wahaah wahahye. Tiquina sa buhegã mari puhtoro tiquinare yedohoahye. Tiquiro tutuaye mehna ye ihño, masigã yeahye tiquinare, masare tiquiro ye buheyere taho dutiro. To punota ijire.]

Cohãcjũ Yere Yahuducuri Tju
New Testament in Piratapuyo (CO:pir:Piratapuyo)

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Piratapuyo

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Piratapuyo [pir], Colombia

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Piratapuyo

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022

ad83cef1-6eb5-5233-a8f3-356e47bbda0d